

Päivi Jarvansalo
Satu Virtanen

IKÄÄNTYNEIDEN JA LASTEN VÄLISEN VUOROVAIKUTUKSEN MERKITYS HY- VINVOINTIIN

Ikääntyneiden ja varhaiskasvatustyöntekijöiden
kokemana

Opinnäytetyö

Sosionomi

Sosiaaliala

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijät	Päivi Jarvansalo, Satu Virtanen
Työn nimi	Ikääntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys hyvinvointiin – Ikääntyneiden ja varhaiskasvatustyöntekijöiden kokemana
Toimeksiantaja	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Vuosi	2023
Sivut	39 sivua, liitteitä 13 sivua
Työn ohjaaja	Mauno Saksio

TIIVISTELMÄ

Ikääntyneiden ja lasten välisestä vuorovaikutuksesta on olemassa vähän tutkittua tietoa. Toteutuneista tutkimuksista on tullut kuitenkin selkeästi esiin vuorovaikutuksen positiiviset vaikutukset hyvinvointiin. Entisaikoihin sukupolvet olivat enemmän toistensa kanssa tekemisissä asuen usein saman katon alla tai samassa pihapiirissä. Tämä asumismalli on tänä päivänä harvojen sukupolvien käytössä, joten sukupolvien väliselle toiminnalle ja luontevalle kohtaamiselle on tarvetta yhä enemmän.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten ikääntyneet ja varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat lasten ja ikääntyneiden välisen vuorovaikutuksen ja sen vaikutukset hyvinvointiin. Lisäksi selvitettiin, mitä hyötyjä ja haasteita vuorovaikutus tuo mukanaan. Tavoitteena oli saada tietoa, jota voitaisiin hyödyntää tulevassa toiminnassa.

Opinnäytetyö oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joka toteutettiin haastattelemalla ikääntyneitä ja varhaiskasvatuksen työntekijöitä. Haastatteluiden tuloksia tutkittiin teemoittain, jotka muodostivat samalla haastatteluiden rungon. Yksilöllisesti toteutettuihin haastatteluihin osallistui kuusi ikääntynyttä ja kuusi varhaiskasvatuksen työntekijää.

Tutkimuksen tulokset vahvistivat ajatusta siitä, että ikääntyneiden ja lasten välinen vuorovaikutus on tarpeellista henkiselle hyvinvoinnille. Lisäksi se tukee lapsen kasvua ja kehitystä. Ikääntyneet toivat esille, kuinka lasten kanssa kohtaaminen ja yhdessä tekeminen toi iloa päivään sekä antoi mukavia muistoja. Ikääntyneet myös kertoivat, kuinka paljon pelkästään lapsien näkeminen tuo iloa ja vaikuttaa hyvinvointiin. Varhaiskasvatuksen työntekijät kertoivat lasten puhuvan yhdessä olon jälkeen mm. isovanhemmistaan, joita eivät ole nähneet. Lisäksi varhaiskasvatuksen työntekijät kertoivat, että osa lapsista pelkäsivät kohdata ikääntyneitä, koska eivät ole olleet tekemisissä ikääntyneiden kanssa.

Asiasanat: vuorovaikutus, hyvinvointi, ikääntynyt, varhaiskasvatus, sukupolvi-työ

Degree	Bachelor of Social Services
Authors	Päivi Jarvansalo, Satu Virtanen
Thesis title	The importance of the interaction between the elderly and children for welfare - As experienced by the elderly and early childhood education workers
Commissioned by	South-Eastern Finland University of Applied Sciences
Time	2023
Pages	39 pages, 13 pages of appendices
Supervisor	Mauno Saksio

ABSTRACT

There isn't much research on the interaction between the elderly and children. The studies that have been carried out have clearly shown the positive effects of interaction on well-being. In the old days, the generations had more contact with each other, often living under the same roof or in the same neighborhood. Today, this housing model is used only by few generations, so there is an increasing need for intergenerational activities and natural encounters.

The objective of the thesis was to investigate how the elderly and early childhood education workers experienced the interaction between children and the elderly and its effects on well-being.

In addition, it was found out what benefits and challenges the interaction brought. The goal was to obtain information that could be used in future interactions between the elderly and children.

The thesis was qualitative research, which was carried out by interviewing the elderly and early childhood education workers. The results of the interviews were examined according to themes, which at the same time formed the body of the interviews. Six elderly people and six early childhood education workers participated in the individually conducted interviews.

The results of the study confirmed the idea that the interaction between the elderly and children is necessary for mental well-being. In addition, it supports the child's growth and development. The elderly brought up how meeting and working together with children brought joy to the day and gave pleasant memories. The elderly also told how much just seeing children brings joy and affects well-being. The early childhood education workers said that the children talked after the joint event about their grandparents, whom they had not seen. In addition, the early childhood education workers said that some of the children were afraid to meet the elderly because they had not been in contact with the elderly.

Keywords: interaction, well-being, elderly, early childhood education, generational work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	IKÄÄNTYNEIDEN JA LASTEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS	7
2.1	Vuorovaikutus.....	7
2.2	Lapsen kehityksen osa-alueet ja vuorovaikutuksen kehittyminen.....	9
2.3	Ikääntyminen	11
2.4	Sukupolvityö	13
2.5	Hyvinvointi	14
3	YHTEISTYÖKUMPPANIN KUVAUS	15
4	HAASTATTELUPAIKAT	15
4.1	Attendo hoivakoti Vallesmanni ja Pilke päiväkoti Onnimanni.....	16
4.2	Piippurannan klubi	17
4.3	Puistokadun päiväkotikoulu	17
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
5.1	Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	18
5.2	Menetelmät, aineisto ja analyysi	19
6	TUTKIMUSTULOKSET	21
6.1	Yhteistyön muodot.....	21
6.2	Vuorovaikutuskeinot	22
6.3	Vuorovaikutuksen merkitys ja sukupolvityö	24
6.4	Vaikutukset mielialaan ja hyvinvointiin.....	26
6.5	Vuorovaikutuksen haasteet	27
6.6	Yhteistyön kehittäminen.....	29
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	31
8	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	33
9	JATKOTUTKIMUSAIHEET	34
	LÄHTEET.....	36
	LIITTEET	

Liite 1. Haastattelukysymykset

Liite 2. Tutkimustiedote

Liite 3. Esimerkkitaulukko teemoittelusta

Liite 4. Tutkimusluvut

1 JOHDANTO

Itävallassa vuonna 2019 tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin, mitä vaikutusta on ikääntyneiden ja lasten välisestä vuorovaikutuksesta molempien osapuolten hyvinvointiin. Tutkimukseen osallistuivat esikouluikäiset lapset ja heidän vanhempansa, ikääntyneet sekä alan ammattilaiset. Tutkimuksessa oli 196 osallistujaa, joista 93 (54–96-vuotiaita) oli ikääntyneitä ja 78 (2–7-vuotiaita) lapsia. Tutkimuksen alussa todetaan, että ikääntyneiden ja lasten välisestä toiminnasta on vain vähän tutkimuksia. Tutkimuksessa havaittiin, että suunnitellussa toiminnassa on laadullisesti parannettavaa. Lisäksi huomattiin, että sukupolvien välinen toiminta lisäsi selkeästi ikääntyneiden hyvinvointia. Tutkimuksen johtopäätöksenä todettiin, että ikääntyneiden ja lasten välistä toimintaa tulisi jatkaa myös tulevaisuudessa. (Mosor ym. 2019.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tutkia, miten ikääntyneet ja lapset ovat kokeneet vuorovaikutukselliset kohtaamiset sekä miten kohtaamiset ovat vaikuttaneet heidän hyvinvointiinsa. Tavoitteena oli, että haastatteluista saadun tiedon kautta voidaan kehittää ikääntyneiden ja lasten välistä toimintaa. Sukupolvien välistä toimintaa ja vuorovaikutuksellisia kohtaamisia on nykyään vähemmän kuin aikaisemmin. Vuosikymmeniä sitten Suomessa oli yleistä, että eri sukupolvet asuivat lähekkäin ja vuorovaikutusta sukupolvien välillä oli runsaasti (Hirvikallio ym. 2021, 7). Nykyisin asumismuodot ovat muuttuneet ja entistä harvemmin sukupolvet asuvat saman katon alla.

Toteutimme opinnäytetyömme kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen haastavimmat vaiheet ovat aineiston koodaus, luokittelu ja tiivistäminen sopivan mittaiseksi kokonaisuudeksi. Laadullisessa tutkimuksessa huomio on tutkittavien näkökulmassa ja siinä asianomaisilta tutkitavilta kerätään aineisto vuorovaikutussuhteessa (Kananen 2017, 34).

Haastattelimme kolmesta päiväkodista varhaiskasvatuksen henkilökuntaa, joilla on kokemusta ikääntyneiden ja lasten välisestä vuorovaikutuksesta järjestetyn toiminnan kautta. Lisäksi haastattelimme ikääntyneitä vieraillemalla palvelutalossa sekä yksittäisessä tapahtumassa. Tutkimusaineistoa kertyi yh-

teensä kaksitoista haastattelua, joista kuusi oli ikääntynyttä ja kuusi varhaiskasvatuksen työntekijää. Kaikki haastatteluihin osallistuneet olivat naisia. Haastatteluista saamiemme vastausten perusteella saatoimme kartoittaa, mitä ikääntyneiden ja lasten välinen vuorovaikutus antaa ikääntyneille ja lapsille. Kartoitimme myös haasteita, joita vuorovaikutustilanteet ovat synnyttäneet ja millaisia vaikutuksia niillä on ollut mielialaan ja hyvinvointiin.

Teimme haastattelut Jyväskylässä ja Lahdessa kvalitatiivisesti yksilöhaastatteluina. Keski-Suomessa toimii päiväkotikoti, joka on tehnyt yhteistyötä samassa rakennuksessa toimivan ikääntyneiden palvelutalon kanssa. Toisena kohteena Jyväskylässä on Puistokadun päiväkotikoulu, joka toimii yhteistyössä Piippurannan klubin kanssa. Lahdessa vastaavaa yhteistyötä on Pilke musiikkipäiväkotikoti Onnimannin ja hoivakoti Vallesmannin välillä.

Olemme työskennelleet molemmat ikääntyneiden ja lasten parissa. Työhistoriamme toimi tutkimuksen lähtökohtana. Lasten iän määrittelynä opinnäytetyösämme tarkoitamme päiväkotikäisiä lapsia. Ikääntyneistä puhuttaessa mukana ovat sekä palvelutalossa asioivat ikääntyneet, että yksittäisessä tapahtumassa mukana olleet yli 60-vuotiaat ikääntyneet.

Opinnäytetyö sisältää teoriaosuuden ja haastatteluaineiston. Teoria ja haastattelun teemat mukailevat toisiaan sisältäen vuorovaikutuksen, lapsen kasvun ja kehityksen, ikääntymisen ja hyvinvoinnin. Teoriaosuudessa käsittelemme myös sukupolvityö-termiä. Yhteistyökumppanin kuvauksen jälkeen käydään läpi tutkimuksen toteutus ja esitellään tutkimuksen tulokset. Lopuksi opinnäytetyömme sisältää johtopäätökset ja pohdintaa.

2 IKÄÄNTYNEIDEN JA LASTEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS

Valitsimme opinnäytetyömme keskeisiksi käsitteiksi vuorovaikutuksen, lapsen kasvun ja kehityksen, ikääntymisen, sukupolvityön ja hyvinvoinnin.

2.1 Vuorovaikutus

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan vähintään kahden ihmisen välistä viestittelyä, jossa kerrottu asia kulkee heidän välillään. Jotta vuorovaikutus onnistuisi, pitää sanottu asia olla ymmärrettävässä muodossa sekä kuuntelevan osapuolen

pitää kuunnella ja ymmärtää sanottu asia. Lisäksi sanottu asia voidaan tulkita monella eri tavalla. Parhaimmassa tapauksessa molemmat osapuolet voivat vuorovaikutuksessa oppia uusia asioita, jolloin osapuolten näkemykset asioista laajenevat. (Mäkisalo-Ropponen 2011, 99.)

Notko (2016, 21–22) tuo esille, että jo lapsuudessa alamme muodostamaan omaa identiteettiämme vuorovaikutusprosessien kautta. Ihmisen minäkuvaan vaikuttavat muiden asenteet ja odotukset. Ihminen rakentaa omien sosiaalisten suhteidensa kautta oman sosiaalisen verkoston, joka ohjaa myös hänen toimintaansa ja käyttäytymistään. Ihmisillä on myös erilaisia rooleja eri verkostoissa, jotka muokkautuvat tarpeen mukaan. Esimerkiksi perheessä äidillä on äidin rooli, mutta äidillä voi olla lisäksi naapurirooli. Näiden roolien kautta hän muokkaa omia identiteettejään.

Vuorovaikutus voi olla puheen lisäksi esim. äänensävyjä, eleitä, ilmeitä sekä kehon asentoja, jotka kertovat miten suhtaudutaan tilanteisiin ja toisiin ihmisiin. Vuorovaikutustaitoja voi opetella ja vuorovaikutustilanteita harjoitella. Kyky eläytyä toisen asemaan ja kunnioitus muita ihmisiä kohtaan auttavat hyvään vuorovaikutukseen. Vuorovaikutus kahden kesken on helpompaa kuin ryhmässä toimiminen, koska ryhmässä tulkitaan samanaikaisesti useampaa henkilöä. (Opetushallitus 2022.)

Talvion ja Klemolan (2017, 95–114) mukaan vuorovaikutustaidot sekä itseään että muita kunnioittava asenne edesauttavat ihmissuhteiden luomisessa ja ovat tukena jokaisen hyvinvoinnille. Luottamusta voidaan rakentaa vuorovaikutustaitoja käyttämällä sekä pyrkimällä ennaltaehkäisemään syntyviä ongelmia. Vuorovaikutuksen rakentamiseen tarvitaan molemminpuolista arvostusta ja kunnioitusta. Vuorovaikutuksessa aktiivisen ja passiivisen kuuntelun taito ovat osa vuorovaikutuksen työkaluja. Lisäksi pitää hallita taito käsitellä arvoristiriitoja. Kaikki vuorovaikutukseen tarvittavat taidot ovat erillisiä taitoja ja monesti niiden yhdistäminen vaatii harjoittelua. Yhtenä vuorovaikutustaidon esimerkkinä on aktiivinen kuuntelu, jossa tarvitaan taitoa tunteiden nimeämiseen sekä tunteiden ymmärtämiseen.

Minätietoisuudessa on tarkoituksena tunnistaa omat tunteet, tarpeet, arvot, heikkoudet ja vahvuudet. Mietitään, miltä minusta tuntuu juuri nyt tässä tilanteessa. Pohditaan, mitä itse tarvitsee, toivoo ja mihin on pyrkimässä. Annetaan valintoihin vaikuttaa kuultu asia ja peilataan niitä omiin arvoihin. Itsensä aktiivinen kuuntelu auttaa muodostamaan omasta ja läheisten elämästä mieluisampaa. (Talvio & Klemola 2017, 99.)

Vuorovaikutuksessa on tärkeää omata myös kuuntelun taito, jotta oppisi tuntemaan ja ymmärtämään toista. Kuuntelemisessa tärkeää on olla läsnä ja antaa toiselle mahdollisuus puhua. Eleiden ja ilmeiden kautta kannustetaan puhujaa, jotta puhujalle tulee tunne, että häntä kuunnellaan ja keskitytään hänen asiaansa. Kuuntelijan tulee keskittyä vain puhujaan, vaikka se voi olla vaikeaa. Puhujan tulee antaa edetä asiassaan haluamallaan tahdilla ja haluamassaan järjestyksessä. Kuuntelija voi tarvittaessa tehdä asian loppuun kuunneltuaan tarkentavia kysymyksiä, jotta voi varmistaa ymmärtäneensä asian oikein. (Talvio & Klemola 2017, 107.)

Vuorovaikutusta on monen tasoista ja se sisältää eri ulottuvuuksia. Joissakin vuorovaikutussuhteissa kiusoitellaan asioilla hyväntahtoisesti ja toisissa määrällään. Eri tyylien vaihtelu koetaan hauskaksi ja virkistäväksi. On muistettava, että jokaiseen tilanteeseen ei sovi sama vuorovaikutustyyli. Nämä tuovat usein mukanaan haitallisia kompastuskiviä. (Talvio & Klemola 2017, 113–114.)

Sanaton vuorovaikutus eli eleet, ilmeet, liike, katse, asento ja kosketus ovat merkittävässä roolissa lasten ja vanhusten välisessä vuorovaikutuksessa. Varsinkin tilanteessa, jossa lapsen kielelliset taidot eivät vielä ole kunnolla kehittyneet, on sanattomalla viestinnällä suuri osuus. Toiminnan sisällöllä on merkitystä sille, millaista vuorovaikutusta lasten ja ikääntyneiden välille syntyy. Kun kumpikin ikäryhmä saa rakentaa vuorovaikutusta mieluisan toiminnan kautta, saavutetaan parhain lopputulos. (Ukkonen-Mikkola 2011, 124, 127.)

2.2 Lapsen kehityksen osa-alueet ja vuorovaikutuksen kehittyminen

Tutkimus lapsen kasvusta ja kehityksestä jakaantuu kahteen näkökulmaan: ensimmäisessä näkökulmassa kehitys jatkuu koko ihmisen elämänkaaren

ajan ja toisessa näkökulmassa kehitys sisältää jokaisen persoonan omat piirteet. Kehityksen osa-alueita ovat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kehitys. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 9.)

Fyysisen kehityksen osa-alueessa kartoitetaan lapsen kasvua (perimä, kypsyminen ja erilaiset fyysiset muutokset) sekä motorista kehitystä. Fyysiseen kehitykseen vaikuttavat ympäristötekijät, kuten äidin ravinto raskausaikana. Myös elinympäristöllä on vaikutus lapsen kasvuun ja kehitykseen, kuten esim. lapsen mahdollisuus harrastaa liikuntaa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 31.)

Psyykkisessä kehityksessä viitataan toimintoihin, jotka tapahtuvat mielen sisällä. Niitä ovat mm. aistiminen, tunteet, ajattelu, muisti ja oppiminen. Nämä toiminnot kehittyvät lapsen toimiessa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Psyykinen kehitys jaetaan kolmeen osaan: kognitiivinen kehitys (asioiden havaitseminen, oppiminen, muisti sekä kielen kehitys), persoonallisuuden kehitys (omien persoonallisuuden piirteiden kehittyminen) sekä motivaationaalisten toimintojen kehitys (motiivien kehitys ja tunteiden kehitys). (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 31.)

Sosiaalisen kehityksen osa-alueessa lapsi kehittää vuorovaikutustaitojaan, joiden avulla lapsi pääsee osalliseksi erilaisten ryhmien toimintaan. Lapsella on jo syntyessään tarve olla lähellä muita ihmisiä sekä fyysisesti että psyykkisesti. Nämä varhaisessa lapsuudessa olleet vuorovaikutukselliset tilanteet valtavat pohjan lapsen tulevien ihmissuhteiden rakentamiselle. Lisäksi lapsi tulee tietoiseksi, että hän elää maailmassa muiden ihmisten kanssa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 35–36.)

Sinkkosen (2012, 269–273) mukaan lapsi tarvitsee hyvään kasvuun ja kehitykseen vuorovaikutusta syntymästään lähtien. Aluksi se voi tapahtua eleillä ja ilmeillä, jotka jatkuvat koko ihmisen elinajan. Vuorovaikutus voi olla myös mm. asioihin eläytymistä, sillä sekin on osa kommunikaatiota. Vanhemmat joutuvat joskus rajoittamaan lapsen toimia, koska heidän tehtävänä on suojella lasta. Tämä saattaa tuoda lapselle pahan mielen, jolloin näiden ”kolhujen” läpikäyminen lapsen kanssa on tärkeää. Sinkkonen tuo esille myös, kuinka tärkeää on kertoa lapselle hänen sukujuuristaan. Lapsen kasvulle on tärkeää, että hänelle kerrotaan isovanhemmistaan esimerkiksi kuvien kautta.

Laaksonen (2010, 6–7) kirjoittaa tutkimuksessaan, että jo alle kouluikäisen lapsen on tärkeä osata ongelmanratkaisutaito, jakaminen ja yhteistyö muiden kanssa. Näiden taitojen oppiminen vaatii erilaisten vuorovaikutustaitojen osaaamista. Lapset oppivatkin erilaisia vuorovaikutustaitoja kotonaan ja esimerkiksi päivähoitossa. Lapsen kehitykseen vaikuttaa osaltaan myös onnistunut vuorovaikutus ikätovereiden kanssa.

2.3 Ikääntyminen

Laissa ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (2012, 3. §) sanotaan, että iäkkäällä henkilöllä on korkean iän takia heikentynyt fyysinen, psyykinen, sosiaalinen tai kognitiivinen toimintakyky.

Dunderfelt (2011, 192, 200) kirjoittaa, että 60-vuotias ei ole vielä vanhus, sillä nykypäivänä monet tämän ikäiset ovat vielä hyvässä kunnossa. Dunderfelt kutsuukin 60–65-vuotiaiden elämänvaihetta kypsyiden vaiheeksi ihmisen elämänkaareissa, sillä eläkeiän lähestyessä on aika miettiä, mitä kaikella ajalla voi tehdä ja mitä uusia kokemuksia se tuo tullessaan. Uudenlaiset arvot tulevat mukaan, joiden perusteella mietitään mm. omaa suhdetta läheisiin.

Ikääntyminen on sekä biologinen että sosiaalinen ilmiö. Ikääntymiseen vaikuttavat yksilön biologiset, psykologiset ja sosiaaliset tekijät yhdessä terveyden ja elinympäristön kanssa, näiden ollessa jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Ikääntynyt tarvitsee sosiaalista toimintakykyä läheisiin ja intiimeihin vuorovaikutussuhteisiin sekä osallistumiseen ja toimimiseen yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Vuorovaikutustaidoista kielellinen ilmaisu, taito asettua toisen asemaan ja toisen näkökulman ymmärtäminen, kertovat hyvästä sosiaalisesta toimintakyvystä. Vuorovaikutustaitojen ollessa puutteelliset tai heikot, voi yksinäisyyden tunne lisääntyä. Sosiaaliseen toimintaan ja osallistumiseen vaikuttavat myös yksilön osallistumismahdollisuudet, tilaisuudet sekä kulttuuriset normit. (Nurmi ym. 2014, 231, 287.)

Yksilön fyysisen toimintakyvyn heikkenemisen taustalla ovat biologiset ikään-
tymismuutokset. Näkö, kuulo, lihasvoima ja asennon hallinta muuttuvat ikään-
tymisen seurauksena. Psykkisen toimintakyvyn ylläpitämiseen tarvitaan kog-
nitiivisia eli tiedonkäsittelyn toimintoja. Näitä ovat älykkyys, muisti, havainnointi
sekä metakognitio eli yksilön oma käsitys oppimis- ja ajattelutoiminnoistaan.
(Nyqvist 2016, 10–11.)

Vuorovaikutus voi olla myös sanatonta. Esimerkiksi muistisairautta sairasta-
valla henkilöllä saattaa olla vaikeuksia verbaalisessa viestinnässä, mutta hän
ymmärtää tarkasti sanattoman viestinnän. Vuorovaikutukseen kuuluu myös
kosketus, jolla voidaan ilmaista toiselle mm. välittämistä tai empatiaa. On kui-
tenkin tärkeää muistaa, että kosketukseen ei saisi kuulua tunnetta esim. val-
lankäytöstä tai pakottamisesta. Myös hiljaisuuden avulla voidaan viestiä välit-
tämistä ja toisen kunnioittamista esim. surun aikana. (Mäkisalo-Ropponen
2011, 178–179.)

Vuosikymmenten ajan keskimääräinen elinikä on pidentynyt. Suomessa eli-
najanodote vuonna 2020 oli miehillä 79 vuotta ja naisilla 89 vuotta (Koskinen
2021). Samalla kun elinajanodote on pidentynyt sekä terveiden ja toimintaky-
kyisten vuosien määrä lisääntynyt, on alettu tehdä jaottelua niin sanotun kol-
mannen ja neljännen iän välillä. Suomessa kolmannen iän ajatellaan jatkuvan
75–80-vuotiaaksi, johon asti yksilö saa viettää suhteellisen terveitä, toiminta-
kykyisiä elinvuosia ja pystyy toimimaan samalla tavalla kuin työvuosinaan.
Neljännen iän koittaessa yksilön fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toiminta-
kyky alkavat selvästi heiketä tuoden mukanaan elimistössä ja elintoiminnoissa
tapahtuvia erilaisia muutoksia. Ihminen voi joutua turvautumaan entistä enem-
män ulkopuoliseen apuun ja autonomia vähenee. Kotona asumista tuetaan tai
siirytään laitokseen, jossa hoitointensiivisyys vaihtelee kevyesti tuetusta ym-
päri vuorokautiseen hoitoon. (Nurmi ym. 2014, 234–235.)

Eräsaari (2007, 58) tuo esille, että ikääntyneille lapsenlapsien olemassaolo on
tärkeää. Ikääntyneet haluavat myös tietää lapsenlapsiensa elämästä sekä sen
sisällöstä, vaikka lapsenlapset vierailivat ikääntyneiden luona harvemmin. Tär-
keää ikääntyneille oli, että he tiedostavat lapsenlapsiensa olemassaolon ja hy-
vinvoinnin, joka toi heidän omaan elämäänsä emotionaalista tukea.

2.4 Sukupolvityö

Puhuessamme sukupolvityöstä avaamme aluksi sukupolvi-käsitettä lyhyesti. Yleisimmässä ja yksinkertaisimmassa muodossa sukupolvi on käsite, joka erottaa lapset, nuoret, aikuiset ja vanhukset toisistaan. Kulttuuri muuttuu hitaasti sukupolvissa, mutta verratessa tämän päivän lapsia ikäihmisiin, ovat lukuisat asiat, kuten yhteiskunta, työ, perhe, vapaa-aika ja talous muuttaneet muotoaan ja saaneet uusia merkityksiä. Yksilöt, jotka tänään ovat ikäihmisiä, elivät lapsuuden, jossa kurittaminen oli sallittua ja aikuisilla oli ylivalta lapsiin. Tänä päivänä lapsilla on oikeus oman mielipiteen ilmaisemiseen. Tottelevaisuus- ja kuuliaisuuskulttuuri kasvatuksessa ovat vaihtuneet puhe- ja neuvotte-lukulttuuriin. (Ukkonen-Mikkola 2011, 23.)

Dahlblomin (2000, 106) pro gradu –tutkielmassa tuli esiin positiivisia kokemuksia sukupolvien välisestä toiminnasta. Koettiin, että pienikin kosketus, katse, ilme, ele ja hetki riittää hyvinolontunteen saamiseksi. Lapsiin siirtyy aikuisen oma myönteinen kokemus yhteistoiminnasta. Elämänarvot, elämänkaaren kokonaisuus ja sen eri vaiheiden huomioiminen ovat tärkeitä oppimisen kokemuksia aikuisille.

Suomessa sukupolvityötä on toteutettu monin eri tavoin. Helsingissä aloitettiin vuoden 2015 alussa asumiskokeilu, jossa nuoret voivat hakeutua asumaan ikäihmisten palvelutaloihin. Joillakin paikkakunnilla ikäihmisten palvelutalo ja lasten päiväkoti sijaitsevat lähekkäin, jolloin on voitu järjestää yhteistä ajanvietettä ja toimintaa lapsille ja ikäihmisille. Myös säännöllisesti vierailevasta päiväkotimummo- ja -pappatoiminnasta on kokemusta ainakin Helsingin seudulla. (Klasila & Ylimartimo 2016, 22–23.)

Sukupolvityön tavoitteena on eri sukupolvien yhteen saattaminen. Toiminta rakentuu positiivisille voimavaroille, joita eri sukupolvet kohdatessaan voivat jakaa toisilleen ja ympärillä oleville tahoille. Yleensä lasten ja aikuisten osallistamisen tavat ja tuottamat tiedot ovat keskenään erilaisia. Koska jokainen yksilö on oman elämäntilanteensa, ympäristönsä ja omien asioidensa asiantuntija, tulee yksilöiden tuottama tieto nähdä yhtä arvokkaana. Osallistamisen lisäksi tämä on olennainen lähtökohta sukupolvityössä. (Fandi 2008, 39–40.)

Dialogi sukupolvityössä on yhteisen oppimisen paikka riippumatta yksilöiden iästä. Aikuiset eivät ole vain niitä, jotka opettavat, vaan dialoginen oppiminen todentuu vuorovaikutuksessa lasten kanssa. Parhaimmillaan sukupolvityö edistää hyvinvoinnin toimintamallia nyky-yhteiskunnassa, joka rikastuttaa ihmissuhteita ja lisää yhteiskunnallista hyvinvointia. (Mts. 41.)

Sukupolvityössä voi olla erilaisia haasteita. Vuorovaikutuksen ja kohtaamisen tapaa mietittäessä on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että eri-ikäisiä voivat kiinnostaa eri asiat. Aiheen kiinnostaessa kaikkia osallistujia, toimii vuorovaikutus usein parhaiten ja on luonnollisempaa. Toiminnan suunnitteluun ei ole olemassa kaiken kattavaa teoriaa. Puhutaan sukupolvien välisestä kuilusta, jonka ylittämiseen tarvitaan uusia toimintamuotoja. Yksilöiden aktivoiminen mukaan eri-ikäisten kohtaamiseen voi olla vaikeaa. Mutta toisaalta haasteet antavat mahdollisuuden kehittymiselle ja laittavat luovuuden liikkeelle. (Helander ym. 2018, 26.)

2.5 Hyvinvointi

Hyvinvoinnilla on kolme ulottuvuutta: terveys, aineellinen hyvinvointi sekä elämänlaatu tai hyvinvoinnin kokeminen. Ihmisen terveys on laaja kokonaisuus, jossa on fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen osa-alue. Materiaalinen eli aineellinen hyvinvointi pitää sisällään asumisen, toimeentulon, ympäristön sekä palvelut. Kun elintaso nousee tiettyyn pisteeseen, se ei enää vaikuta hyvinvointia lisäävästi. Elämänlaatu ja hyvinvoinnin kokeminen sisältävät jokaisen oman käsityksen hyvinvoinnistaan ja terveydestään. (THL 2022.)

Ohisalo (2017, 41) tuo esille koetun hyvinvoinnin merkityksen. Koettuun hyvinvointiin luetaan mm. omien elinolojen poikkeavuus tai niukkuus. Materiaalisen hyvinvoinnin saavuttaessa tietyn rajan, tyytyväisyys omaan hyvinvointiin ei enää lisäännä. Hyvinvointi rakentuukin vuorovaikutuksesta subjektin ja objektin välillä. Hyvinvointi kasvaa, kun tulot lisääntyvät, mutta emotionaalinen puoli ei kasva tulojen mukaan.

Hyvinvointi pitää sisällään sekä yksilön että yhteisön hyvinvoinnin. Yksilötasolla hyvinvointiin vaikuttavat sosiaaliset suhteet; kuinka toteuttaa itseään,

kuinka onnelliseksi kokee itsensä sekä millainen on yksilön sosiaalinen pää-oma. Hyvinvointiin yhteisössä vaikuttavat ympäristö, asumisolot, työssä käyminen, työn jatkuvuus sekä toimeen tuleminen. (THL 2022.)

Arvioitaessa ikääntyneen hyvinvointia ovat sosiaalinen toimintakyky ja sen vahvistuminen tärkeitä tekijöitä. Sosiaalinen toimintakyky sisältää vuorovaikutuksen ja aktiivisuuden taitoja sekä osallisuuden ja osallistumisen elementtejä. Läheiset perhesuhteet tukevat ja lisäävät ikääntyneiden hyvinvointia. Myös mahdollisuus toimijuuteen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen kasvattavat ikääntyneiden hyvinvoinnin kokemusta. (Laurila 2020, 82–87.)

Laurila (2020, 13–14) kertoo hyvinvoinnin vahvistavan omaa tunnetta itsensä hyväksymisestä sekä luo tunteen oman elämän hallinnasta. Lisäksi hän tuo esille, että myönteiset kokemukset edesauttavat mielen hyvinvointia. Mielen hyvinvointia pidetäänkin psyykkisen hyvinvoinnin rinnakkaisena käsitteenä.

Kunnari (2017, 26) tuo esille väitöskirjassaan subjektiivisen hyvinvoinnin, joka pitää sisällään yleisen tyytyväisyyden, tyytyväisyyden elämään sekä nautinnon tason. Hän tuo esille ajatuksen, että jokainen ihminen on paras asiantuntija oman hyvinvointinsa suhteen.

3 YHTEISTYÖKUMPPANIN KUVAUS

Opinnäytetyömme tilaajiksi ja yhteistyökumppaneiksi saimme seniori- ja vanhustyön opettajat Leila Pekosen ja Tuula Tarhosen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta. Jotta opinnäytetyöstä olisi hyötyä opetusmateriaalina, sen yhtenä tarkoituksena on tuottaa tietoa, kuinka tukea ikääntyneiden psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista toimintakykyä. Saimme opettajilta tukea ja ohjausta työn etenemiseksi ja valmiiksi saattamiseksi.

4 HAASTATTELUPAIKAT

Kartoitimme asuinpaikkakuntiemme lähistöltä kohteita, joissa ikääntyneiden ja lasten välinen yhteistyö toteutuu. Löysimme Päijät-Hämeestä ja Keski-Suomesta soveltuvat kohteet, joissa yhteydenottoihimme suhtauduttiin myönteisesti. Sovimme tutkimuksellisten haastatteluiden ajankohdista seuraavissa

paikoissa: Attendo hoivakoti Vallesmanni, Pilke päiväkotiki Onnimanni, Piippurannan klubi, Puistokadun päiväkotikoulu ja päiväkotiki Keski-Suomesta.

4.1 Attendo hoivakoti Vallesmanni ja Pilke päiväkotiki Onnimanni

Lahden Ahtialassa sijaitsevat vierekkäin Attendo hoivakoti Vallesmanni ja Pilke päiväkotiki Onnimanni. Musiikkipainotteisessa päiväkodissa on 75 paikkaa 0–6-vuotiaille lapsille ja siellä järjestetään myös korvaavaa toimintaa esiopetukselle. Hoivakodissa on yhteensä 30 paikkaa ikääntyneille. (Pilke päiväkotiki Onnimanni s.a., Attendo hoivakoti Vallesmanni s.a.)

Pilke päiväkotiki Onnimanni toimii Attendo hoivakoti Vallesmannin kanssa yhteisöllisesti. Suunniteltu ja säännöllinen yhteistyö toteutetaan erityisesti ikäihmisten vointi ja kunto huomioiden. Jotta yhteisöllinen toiminta on mahdollista, tarvitaan tueksi uudenlaisia toimintamalleja. Naapureina olevat päiväkotiki ja hoivakoti ovat onnistuneet luomaan toimintaa, joka on luonnollinen osa arkea. Lapset ja ikäihmiset saavat yhteistoiminnalla puitteet sukupolvien väliselle yhteisöllisyydelle. (Pilke päiväkotiki Onnimanni s.a.)

Yhteisöllistä toimintaa suunnitellessa on tärkeää, että käytettävissä olevat tilat ovat tarkoituksenmukaiset. Yhteisten hetkien järjestäminen on helppoa, kun talot sijaitsevat lähekkäin sekä liikkuminen on nopeaa ja turvallista. Innostavana esimerkkinä toimii päivä- ja hoivakodin asfalttiin maalattu liikennereitti, joka on saanut hoivakodin asukkaatkin parkkeeraamaan rollaattorit asfalttiin maalatuille paikoille. (Pilke päiväkotiki Onnimanni s.a.)

Pilke musiikkipäiväkotiki Onnimanni valittiin vuonna 2018 Suomen parhaaksi päiväkodiksi yli 50-paikkaisista yksiköistä. Lapsilähtöinen, osallistava ja innovatiivinen toimintakulttuuri vaatii kaikkien työpanosta, uusia ideoita ja suunnittelua, johon lapset otetaan mukaan. Yhteisöllisyys varhaiskasvatuksessa rikastuttaa lasten arkea. (Pilke päiväkotiki Onnimanni s.a.)

Attendo hoivakoti Vallesmannissa asukkailla on omat huoneet, jotka ovat sisustettu omilla tutuilla tavaroilla. Kodinomaisuus, yhteisöllisyys ja toimintakykyä ylläpitävä ohjelma piristävät arkea. Ikäihmisten voimavarat huomioiden

korostetaan kuntoutuksen ja aktiivisen arjen tärkeyttä. (Attendo hoivakoti Vallesmanni s.a.)

Päiväkodin johtaja kertoo Onnimannin verkkosivuilla varhaiskasvatuksessa toteutuvan yhteisöllisyyden tukevan ajatusta siitä, miten voidaan yhdessä elää vauvasta vaariin. Yhteistoiminnassa lapset oppivat sukupolvien välistä yhdessäoloa, toisten huomioimista, erilaisuutta ja monia muitakin taitoja. Elämäntapa- ja kaariajattelun toteutumisen on todettu olevan yhteisöllisyyden parasta antia. (Pilke päiväkotitoiminta Onnimanni s.a.)

4.2 Piippurannan klubi

Piippurannan klubi sijaitsee Jyväskylässä Kankaan alueella. Piippurannan klubilla järjestetään arkisin toimintaa kaikenikäisille. Kankaan alueella järjestetään myös erilaisia tapahtumia, joissa klubi on aktiivisesti mukana. Piippurannan klubilla työskentelee kaksi työntekijää, jotka koordinoivat toimintaa ja tapahtumia. Piippurannan klubi on lähitalo, jonne voi tulla viettämään aikaa tai halutessaan osallistua toimintaan. Vapaaehtoiset järjestävät toimintaryhmiä, joissa mm. pelataan, keskustellaan ja kuntoillaan. Lisäksi klubilla on erilaisia luentoja. Tapahtumat ovat kaikki maksuttomia. (Jyväskylän kaupunki/Piippurannan klubi s.a.)

4.3 Puistokadun päiväkotikoulu

Puistokadun päiväkotikoulu sijaitsee lähellä Jyväskylän keskustaa. Päiväkodissa on 72 lasta ja 18 työntekijää, joista 7 on varhaiskasvatuksen opettajaa, 4 lastenhoitajaa, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, 3 varahenkilöä, 2 erityisavustajaa ja päiväkodin johtaja. Päiväkodissa toiminta-ajatukseksi on rakentaa lapselle joustava oppisen polku, jossa lapsella on mahdollista aloittaa varhaiskasvatuksesta ja siirtyä esiopetuksen kautta perusopetukseen. (Jyväskylän kaupunki/Puistokadun päiväkotikoulu. s.a.)

Puistokadun päiväkodin esikouluryhmä tekee yhteistyötä Piippurannan klubin kanssa. Lapset menevät päiväkodilta Piippurannan klubille mm. esittämään lauluja tai leipomaan ikääntyneiden kanssa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatteluiden ja löydettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta selvittää ikääntyneiden ja lasten kokemuksia. Tutkimme, millaista merkitystä ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on ollut heidän hyvinvointiinsa. Lisäksi halusimme selvittää, millaista yhteistyötä on ollut ja miten sitä voitaisiin kehittää. Olimme kiinnostuneita haastatteluissa ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseista vuorovaikutuksen ja toiminnallisten tapahtumien kautta ilmenneistä hyödyistä ja haasteista. Tavoitteena opinnäytetyössä oli tuottaa tutkittua tietoa, jota voi hyödyntää toiminnan suunnittelussa ja opetusmateriaalina.

Opinnäytetyön pääkohderyhmänä ovat seniori- ja varhaiskasvatuskurssien opiskelijat ja opettajat, jotka voivat hyödyntää opinnäytetyöstä saatua tietoa opiskelussa, harjoittelussa sekä työssä. Lisäksi hyödynsaajina ovat sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, jotka tekevät työtä ikääntyneiden tai lasten parissa. Myös ikääntyneet ovat omalta osaltaan hyödynsaajia, koska kokemuksemme mukaan suurin osa ikääntyneistä saa lasten kanssa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta iloa ja mielihyvää.

Lasten näkökulmaa ei ollut mahdollista selvittää heitä haastatteleamalla, koska heidän ajatustensa selvittämiseen tarvitaan lupaprosessin läpikäyminen. Lisäksi päiväkotikäisten lasten ollessa hyvinkin pieniä, jopa alle vuoden ikäisiä, oli luotettavien vastausten saaminen epävarmaa. Lasten kokemuksia vuorovaikutuksesta ikääntyneiden kanssa selvitimme varhaiskasvatustyöntekijöitä haastatteleamalla. Ikääntyneiden kokemuksia saimme haastatteleamalla heitä.

Päätutkimuskysymyksenämme oli:

Mitä vaikutusta vuorovaikutuksella on hyvinvointiin ikääntyneille ja lapsille järjestetyssä toiminnassa palvelutalossa, päiväkodissa ja järjestetyssä tapahtumassa?

Pääkysymystä tarkentavat alakysymykset olivat:

1. Millaista yhteistyö ja vuorovaikutus on ollut ikääntyneiden ja lasten välillä? Miten yhteistyötä voisi kehittää?
2. Miten vuorovaikutus on vaikuttanut ikääntyneiden ja lasten hyvinvointiin?
3. Millaisia haasteita ikääntyneiden ja lasten välisessä vuorovaikutuksessa on tullut esiin?

5.2 Menetelmät, aineisto ja analyysi

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa teoria ohjaa tutkimuksen tekoa. Teoria on tutkimuksen viitekehys, jossa nostetaan esille tutkimuksen keskeiset käsitteet. Laadullinen tutkimus sisältää sekä teoreettista että empiiristä tutkimusta, jolloin teoria ja havainnot/kokemukset ovat tasapainossa. Havaintojen on perustuttava teoriaan, ne eivät voi olla irrallaan toisistaan. Teorian pitää olla laadukasta, jotta kerätyt havainnot ja tulokset olisivat uskottavia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 22–27.)

Aineistonkeruumenetelmänä opinnäytetyössämme ovat toimineet teemahaastattelut, joissa ennalta rajatulta kohderyhmältä kysyttiin haastattelemalla etukäteen suunniteltuja kysymyksiä (liite 1). Kysymysten aiheet ovat nousseet opinnäytetyön teoreettisesta perustasta. Kysymyksiä on käsitelty tutkimussuunnitelmavaiheessa sekä toimeksiantajien että opponoiijien kanssa. Suurin osa haastatteluista toteutettiin tapaamalla kasvotusten, mutta muutama haastatteltava osallistui sähköpostin kautta kyselyyn vastaamalla.

Ennen haastatteluita toimitimme haastateltaville tutkimustiedotteen (liite 2), josta ilmeni haastattelun tarkoitus. Jokainen haastateltava sai allekirjoitettavakseen suostumuslomakkeen ennen haastattelun aloittamista. Haastattelut tehtiin alkuvuodesta 2023, jotka nauhoitettiin ja se kerrottiin haastateltavalle etukäteen. Ikääntyneet haastateltiin palvelutalossa heidän omissa huoneissaan. Autetaan leipomalla -tapahtuman aikana sovitut haastattelut toteutettiin ikääntyneiden kanssa heille sopivassa paikassa. Varhaiskasvatuksen työntekijät haastateltiin päiväkodin tiloissa. Puistokadun päiväkotikoulun työntekijät vastasivat kyselyyn sähköpostin kautta, joka sopi paremmin heidän aikatauluhihinsa. Sähköpostin kautta tulleet vastaukset vaihtelivat napakasta ja lyhyestä vastauksesta laajempaan kokonaisuuteen. Haastatteluiden kesto vaihteli

yksilöllisesti alle puolesta tunnista yli tuntiin. Teimme haastattelun teemahaastatteluna, jolloin haastateltava saattoi halutessaan kertoa kysytyistä asioista mahdollisimman laajasti.

Teemahaastattelu, josta joissain yhteyksissä voidaan käyttää nimitystä puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, lähtee oletuksesta, että yksilön kaikkia ajatuksia, uskomuksia, tunteita ja kokemuksia voidaan tutkia tällä menetelmällä. Yleensä tiedetään, että haastateltavat ovat kokeneet jonkin tietyn tilanteen. Teemahaastattelu nimenä kertoo siitä, mikä haastattelussa on oleellista. Kun haastattelu etenee tiettyjen teemojen varassa, vapautuu haastateltaja tutkijan näkökulmasta ja saadaan tutkittavan ääni esiin. Keskeistä on haastateltavien tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset, sekä se, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi ym. 2017, 47–48.)

Sisältöanalyysin tarkoituksena on jäsentää kuultu aineisto kirjalliseen muotoon. Haastatteluiden kautta tutkija voi antaa haastateltavan kertoa asian omin sanoin. Haastatteluiden kautta saadusta aineistosta saattaa löytyä asioita, jotka voivat olla hyvin kiinnostavia. Saatu materiaali pitää jo ennakolta rajata, jotta saaduista tuloksista saataisiin irti mahdollisimman paljon kerrottavaa tietoa. (Bister 2019, 51.)

Sisältöanalyysissä osana teoreettista kehystä toimii haastatteluista saatu tieto. Ensin haastatteluista saadusta tiedosta rajattiin asiat, jotka olivat kiinnostavia ja tärkeitä tutkimuksen kannalta. Tämän jälkeen aineistosta piti löytää tutkimukseen liittyvät tärkeät ja kiinnostavat asiat. Kaikki muut jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle. Kerätyt kiinnostavat asiat koottiin yhteen ja erotettiin muusta aineistosta. Seuraavaksi aineisto litteroitiin eli purettiin saatu tieto kirjoitettavaan muotoon. Litteroinnin jälkeen aineisto jaettiin teemoihin eli ryhmiteltiin aineistosta samaa teemaa tarkoittavat asiat (liite 3). Tarkoitus oli analysoida haastattelusta saatu materiaali mahdollisimman objektiivisesti sekä systemaattisesti. (Ks. myös Tuomi & Sarajärvi 2018, 104–105, 117.)

Olimme olleet yhteydessä päiväkodin johtaja Maisa Jokiseen Lahden päiväkotinä Onnimannissa ja vieressä sijaitsevassa palvelutalossa Vallesmannissa hoivakodin johtaja Sari Liukkoseen. Onnimannista haastateltiin kolmea työntekijää, joilla on useiden vuosien kokemus Vallesmannin kanssa tehdystä yhteistyöstä

lasten ja ikääntyneiden välillä. Vallesmannissa asuvista ikäihmisistä saimme kolme haastateltavaa, joita haastattelimme heidän vointinsa ja terveytensä huomioiden. Keski-Suomessa olimme yhteydessä erääseen päiväkotiin, jossa yhdellä työntekijällä oli kokemusta lasten ja ikääntyneiden välisestä toiminnasta ja haastattelimme häntä. Edellä mainitun päiväkodin nimeä ei tässä yhteydessä yksikön toiveesta mainita. Kaikki haastatteluihin osallistuneet olivat naisia.

Lokakuussa Jyväskylässä Piippurannan Klubilla järjestettiin Autetaan leipomalla -tapahtuma, johon oli kutsuttu sekä lapsia että ikääntyneitä. Autetaan leipomalla -tapahtuma on Mannerheimin Lastensuojeluliiton hyväntekeväisyyspäästä, jolla tuetaan lasten ja nuorten puhelimen toimintaa. Toinen opiskelijoista osallistui tapahtumaan ja tapahtuman aikana sovittiin haastatteluista kahden Puistokadun päiväkotikoulun työntekijän kanssa. Yhteensä haastatteluihin osallistui 6 ikääntynyttä ja 6 varhaiskasvatuksen työntekijää.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset käydään läpi teemoittain seuraavissa luvuissa. Esille nostetaan myös suoria lainauksia haastatteluista, jolloin asia tulee esille yksityiskohtaisemmin. Suorien lainausten loppuun on laitettu kirjaimet, joissa (I) tarkoittaa ikääntynyttä ja (V) tarkoittaa varhaiskasvatuksen työntekijää.

6.1 Yhteistyön muodot

Ikääntyneet kertoivat, että yhteistyön ei tarvitse olla suurta. Joillekin pelkkä lasten seuraaminen ikkunan takaa oli iso asia. Lasten vilkuttaessa, ilo tarttuu nopeasti. Yhteistyö voi olla myös lasten käymistä leikkimässä ikääntyneiden luona.

Tuossa näkyy tuohon ikkunaan missä me asutaan ni siellä näkyy tästä saa seurata niiden touhuja koko ajan. (I)

Niillä on jo toisilla hyvin perillä jo joku systeemi maalivahdin toiminnasta ja minä seuran sitä hyvin mielelläni. (I)

Ne on käynyt leikkimässä täällä ja laulamassa, sellasta on ollu. (I)

Varhaiskasvatuksen työntekijät kertoivat yhteistyön olleen ajoittain jopa viikoittaista. Ikääntyneiden kanssa vietetään erilaisia juhlia yhdessä, joissa lapset yleensä laulavat ikääntyneille juhlaan liittyviä lauluja. Ikääntyneiden kanssa pidetään muskareita viikoittain sekä järjestetään erilaisia yhteisiä tapahtumia. Yhteistyö ikääntyneiden ja lasten välillä on ollut viime vuosina vähäistä covid-19-viruksen takia, mutta toiminta on alkanut elpymään. Toimintaa toteutetaan resurssien ja ideoiden syntyminen mukaan.

Viikottainen tarkoittaa sitä, että ollaan kerran viikossa käyty jossain vanhuspiiteessä tekemässä yhdessä vanhusten kanssa jotain ja kausittainen tarkoittaa sitä, että vietetty yhdessä esimerkiksi joulujuhlaa, kesäjuhlaa, Lucia-neito juhlaa. (V)

Yleensä vierailut tapahtuivat joulun ja ystävänpäivän aikoihin. Olemme käyneet laulamassa vanhuksille muutaman laulun. Nyt olemme lisäksi parina viime vuonna käyneet leipomassa vanhusten kanssa Piippurannassa. (V)

Käymme joka viikko pitämässä vanhuksille muskaria. Tai leikkimässä vanhusten kanssa. Olemme pitäneet myös koko talon ja Vallesmannin kanssa yhteistä ulkomuskaria ja tapahtumia, kuten Talvirieha, joulukorttipaja, itsenäisyyspäivä juhlat, pipareiden leivontaa. (V)

Esimerkiksi talvirieha, jossa hyödynnämme sekä Vallesmannin että Onnimanin piha-alueita, jossa lapset saavat kulkea erilaisissa toimintapisteissä. Vallesmannin asukkaat seuraavat lasten puuhia omalta piha-alueelta käsin. (V)

6.2 Vuorovaikutuskeinot

Haastatteluissa tuli esille ikääntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen erilaisia toteutusmuotoja. Vuorovaikutuksen ei aina tarvinnut olla sanallista vaan myös ilmeet ja eleet olivat tärkeitä. Lapsen hymy saattoi olla ikääntyneelle päivän piristys.

Ikääntyneiden puolella esille tuotiin lasten kanssa touhuaminen yleensä, lapsien huomioon ottaminen sekä lapsen mielipiteen kuunteleminen. Myös oman elämäkokemuksen jakaminen lapsille oli ikääntyneiden mielestä tärkeä asia.

Molemminpuolinen osallistuva tekeminen, että minä aikuisena ja aikuiset yleensä, että ne ottaa ne lapset huomioon sillä tavalla, että ne lapsetkin voi osallistua siihen tekemiseen ja olemiseen ja asian eteenpäin viemiseen. Että aina kuunnella sitä lasten mielipidettä niistä. Nimenomaan tuo iloa ja jos saa hyviä, hauskoja vastauksia, niin se se vasta iloa tuo. (I)

Leivonta oli etupäässä kivaa sekä elämäkokemusta voi kertoa lapsillekin, jos ne jaksaa kuunnella. (I)

Kuva 1. Leivontahetki Piippurannan Klubilla

Hauska katsella kuinka ne jo juoksevat jo portaatkin ylös noin pienet lapset, sitä on oikein mukava katsella ja arvailla mitä ne nyt esittävät. (I)

Ihan se, kun ne laulaa ja leikkii ja sitten lähtevät pois ja hyvästelevät, koin iloa. (I)

Varhaiskasvatuksen työntekijät toivat esille toimintoja, joista lapset pitävät. Lapset tykkäävät yleensä esittää ikääntyneille, joskin se saattaa jännittää lapsia. Musiikki ja osallistuminen ovat myös lapsille tärkeitä asioita. He ilahtuvat saadessaan huomionosoituksia esityksestään. Myös pihatapahtumat ovat lasten mieleen. Hoivakodissa käytössä olevat virikevälineet ovat olleet lapsillakin käytössä. Virikevälineiden ja hyvän mielikuvituksen avulla lapset keksivät erilaisia leikkejä.

Laulamisesta, musisoinnista, musiikin kuuntelusta, peleistä. Ilmapallo-lentopallo on kivaa, sitä pystyy potkii vanhusten kanssa. Ja myöskin tanssiminen. (V)

Lapsia aina vähän jännittää, kun he laulavat vanhuksille. Uskon, että lapset pitävät siitä, että saavat keskustella heidän kanssaan esim. leipomisen yhteydessä. (V)

Lapset pitävät eniten muskareista, mihin vanhukset voivat halutessaan osallistua, mutta kaikki tekeminen on mieleistä. (V)

Muskarit ja pihatapahtumat ovat lasten mieleen. He tykkäävät esiintyä ja saada huomionosoituksia (taputuksia) vanhuksilta. (V)

Suurin osa pitää siitä, kun pääsevät laulamaan ikäihmisille. Toisaalta ulkona tapahtuvat yhdessäolot ovat rennompia. (V)

6.3 Vuorovaikutuksen merkitys ja sukupolvityö

Sukupolvityö on molemmin puolista kanssakäymistä. Lasten ollessa tekemisissä ikääntyneiden kanssa heidän itsetuntonsa vahvistuu. Ikääntyneet pääsevät takaisin leikin ja leikkimielisyyden maailmaan. Sosiaalinen kanssakäyminen ja yhteisöllisyys toimivat myös yksinäisyyden tunteiden vähentäjänä ikääntyneillä. (Laato 2010, 2.)

Vuorovaikutuksen muotoja on erilaisia ja jokainen tulkitsee sen omalla tavallaan. Ikääntyneille vuorovaikutus tuo iloa ja onnellisuutta, mutta myös surullisia tunteita. Joku ikääntynyt saattaa kokea jännitystä tuokion aikana, kun hän

seuraa lasten tekemisiä. Joillekin tuli oma lapsuus mieleen tuokiosta, kun taas toisilla heräävät omat äidilliset tunteet.

No, tuota sehän merkitsee kaikkee, koska ajattelen sillä tavalla, että että lasten kanssa tehty työ on sitä tulevaisuutta. Ja tota niin, niinni. Se herättää tunteita laidasta laitaan, pääasiassa semmosia iloisuuden, onnellisuuden tunteita ja mutta sitten myöskin niitä surullisia tunteita, ku kuuntelee lasten tarinoita ni niin siinä sitten tulee itellekin semmonen että miks en voi tehdä enempää. (I)

Semmosta hellyyttä ja mukavaa kanssakäymistä ja tykkään hirveesti olla lasten kanssa. Ja leikkiä niitten kanssa. (I)

Tulee oma lapsuus mielee. Leivonnassa oli niin mainiota, ku ne lapset oli nii vilikkaita ja se ykski laps kiipes tuolille ja se isä oli ihmeissään, että se lentää nuri ja minä jännitin kanssa sen kanssa, että miten siinä tapahtuu. Se oli hirveen jännää se leipominen. (I)

No valtavastihan se herättää lämmöntunteita ja lapset tuo sitä elämäniloa tähän, että merkitsee hirveen paljon, että lapset tulee käymään. (I)

Se on oikein mukavaa, herättää äidillisiä tunteita. (I)

Varhaiskasvatuksen työntekijät kertoivat, mitä vuorovaikutus merkitsee lapsille. Lapset saattoivat kokea erilaisia tunteita, kuten iloa ja jännitystä. Jotkut lapsista alkoivat kertomaan omista isovanhemmistaan. Joillakin lapsilla omia isovanhempia ei ole ollenkaan, jolloin toimintaa saattaa olla ainoa kontakti ikääntyneisiin.

No iloa, ihmetystä, jännitystä, riemua ja yhdessä oloa. (V)

Jotkut innostuvat kertomaan omista isovanhemmistaan ja touhuista heidän kanssaan. (V)

Lapset pitävät siitä, että pääsemme vierailulle mm. vanhusten luo. He nauttivat siitä, että voivat kertoa asioistaan ihmiselle, joka kuuntelee heitä. Välillä lapset kyselevät vanhuksista, ja kertovat myös omista isovanhemmistaan. (V)

Lapsista on kiva tehdä vanhuksien kanssa yhteistyötä ja tutustua heihin ja huomata, kuinka paljon vanhukset heistä innostuvat ja tykkäävät. (V)

Lapset esiintyvät heille mielellään. Esiintyminen jännittää aika ajoin mutta jännitys menee ohi usein heti muskarin alettua. Vierailusta kumpuaa usein kertomuksia siitä mitä lapset tekevät omien isovanhempiensa kanssa. (V)

Kaikilla lapsilla ei välttämättä ole isovanhempia – saavat kontaktin vanhuksiin. Huomaavat, että heitäkin on erilaisia. Joskus ikäihminen saattaa pelottaa lapsia, mutta pääasiassa tunteet ovat iloisia. (V)

6.4 Vaikutukset mielialaan ja hyvinvointiin

Ikääntyneet tunsivat erilaisia tunteita lasten kanssa tapahtuvissa tuokioissa ja toiminnassa. Tunnettiin onnistumisen tunteita, jotka tulivat mieleen vielä illallakin. Eräs haastateltava oli onnellinen, että oli saanut elämänsä aikana osallistua tällaiseenkin tapahtumaan. Jotkut tunsivat itselleen tärkeänä jo lasten touhailun katselemisen ikkunasta. Ikääntyneiden puolen henkilöstö kertoi, että tapahtumasta kerrotaan muille ja muistellaan lasten tekemiä asioita vielä usean päivän ajan tapahtuman jälkeen.

Esimerkiks tää tilaisuus viimeksi täällä tää leipomisjuttu ni, kyllä illalla oli sellanen tunne itellä, että jes. Mä oon taas tehny jotain. (I)

Sehän oli niin riemastuttava tapahtuma, sen tuontahan minä elän, senki saanut kokee. (I)

Se on varmaan hirveen tärkeä nähdä niinku, että tässä mäkin pysähdyn vaikka mä olen yksin tässä mä pysähdyn tuohon seuraamaan noita ihan isoja koululaisiakin, se on hirveen elämänmyönteinen asia, että valtavan hienoa seurata niitä vaikka täältä ikkunan takaa. (I)

Mielialalle se on tärkeää, että on jotain tuommosta virikettä minullakin, ettei ole yksin niin kun esim jossakin on ollut sellanen tyhjä seinä siinä vastapäätä ikkunaa ni eihän se ollut ollenkaan mukavaa. (I)

Kyllä se ihan mukavalle tuntuu, ne on niin sulosia ne pienet lapset ja aitoja. (I)

Varhaiskasvatuksen työntekijät kertoivat, miten toiminta vaikuttaa lapsiin. Toimintaa nähdään virkistävänä ja piristävänä. Mutta se voi olla myös lasta hämmentävää, jos lapsi ei ole aikaisemmin kohdannut ikääntyneitä. Ikääntyneiden käyttämät apuvälineet, kuten rollaattori ja pyörätuoli, voivat aluksi tuntua oudoilta, mutta lapset tottuvat nopeasti. Erilaiset ennakkoon suunnitellut toiminnot tuovat lapsiin intoa ja halua osallistua. Toisia lapsia jännittää tilanne, kun esiinnyttäen vieraille ihmisille.

Aa, se on virkistävää, piristävää. Se tuo uutta kanssakäymistä lapselle. Myöskin voi olla hämmentävää, pelottavaa, jos ei ole tavannut aikaisemmin vanhoja ihmisiä. (V)

Retket mihin vain lisäävät intoa ja osallisuutta. Toki osa lapsista vierastaa uusia tilanteita ja vieraita ihmisiä. (V)

Lapset ovat tykänneet käydä katsomassa vanhuksia. Osa on jännittänyt. (V)

Lapset ovat iloisia, innokkaita ja tyytyväisiä saadessaan esiintyä vaikkakin esiintyminen jännittää hieman. (V)

6.5 Vuorovaikutuksen haasteet

Vuorovaikutusta ikääntyneiden ja lasten välillä pidettiin ajoittain haasteellisenä. Osa ikääntyneistä on hyvinkin huonokuntoisia, jolloin he eivät välttämättä vastaa heti lasten läsnäoloon. Lasten haasteet liittyvät yleensä jännittämiseen ja levottomuuteen.

Ikääntyneet näkivät haasteita olevan enemmän lasten puolella. Esille tuotiin lasten vaikeus rauhoittua tilanteessa sekä lapsen oma tahto. Lisäksi tuotiin esille lapsien mielikuvitus, johon ikääntyneen on vaikea asennoitua. Myös lasten jännittäminen tuli esille vastauksissa.

Aina on haasteita joka tilanteessa. Esimerkiks just semmonen jossa pitäs niin ku kaikkien rauhottua ja olla niin ku kuunnella jotain ohjetta sillä tavalla ja joku onkin sitten villimmällä tuulella, se on haaste, että saat hänet niin ku innostumaan asiasta. Mutta jos ei siitä varsinaisesta asiasta, niin ehkä keksi se asia, jos lapsi on kiinnostunu. (I)

Miten mä nyt tän sanosin, no eihän sitä aina tee niitten mielen mukaa vaan niillä on sitä omaa tahtoo, että tehään näi. (I)

Lapsilla on se oma mielikuvitus ja tuota ni siihen on aika vaikee asennoitua. (I)

Tietysti ymmärtää lapset, kun ne valmistautuu siihen ja jännittää varmaan vähän, se vie voimia varmaan valtavasti. (I)

Varhaiskasvatuksen työntekijät toivat esille lasten jännittämisen ennen toimintaa sekä lasten villiintymisen ja levottomuuden toiminnan aikana. Esille tuli myös lasten pelko ikääntyneiden äkkinäisistä liikkeistä tai äänistä. Kaikki ikääntyneet eivät pidä lapsista, joka saattaa aiheuttaa haasteita. Ikääntyneet voivat yllättyä, että arka lapsi saattaa vetäytyä pois uudesta/aikaisemmin kokemattomasta tilanteesta. Lapsille tulee antaa aikaa tutustua tilanteeseen ja keskustellaan tapahtumasta lasten kanssa toiminnan jälkeen päiväkodilla.

Osa lapsista on jännittänyt tai itkettänyt alussa. Vanhukset ja uusi ympäristö ja hoitajat. (V)

Lapset villiintyvät joskus. Kaikki lapset eivät pakosti ymmärrä sitä miksi toiset ikäihmiset saattavat yhtäkkiä esim. huutaa jotakin. (V)

Välillä jännitys purkautuu lapsissa levottomuutena esityksen aikana ja joskus vanhukset eivät esim. jostain syystä jaksa tai halua jäädä kuuntelemaan lauluesitystä loppuun. (V)

Lapsi saattaa vaikka pelätä äkkinäisiä liikkeitä, joita vanhukset saattaa joskus varsinkin tämmöset pitkälle muistamattomat ihmiset saattaa päästää korkeita ääniä, nopeita liikkeitä, niin se on lapsesta tosi hämmentävää. Pelottavaa, lapsesta saattaa niinku pistää lapsen ihan itkemään välillä. (V)

Kaikki vanhukset eivät myöskään tykkää lapsista. Että sekin täytyy aina muistaa, että ei vuorovaikutus ole ihan mutkatonta siinä kohin. Lapsi vaistoo, jos vanhus ei välttämättä pidä lapsista niin lapsi vaistoo sen hyvin äkkiä. Myöskin lapsi vaistoo, jos vanhus on vähän niin kun erilainen. Niin se on lapselle hämmentävää monesti ja sitä pitää niinku hoitajan selvittää sille lapsille. (V)

Arat lapset vetäytyvät helposti tilanteesta ja tuen tarpeisten lasten on vaikea sopeutua uuteen/muutuvaan tilanteeseen. Tämä voi olla melkoinen yllätys ikääntyneillekin silloin. (V)

Kaikki eivät välttämättä halua keskustella ikäihmisten tai muidenkaan vieraampien ihmisten kanssa. Annetaan aikaa tutustua rauhassa, ja keskustellaan yhdessä asioista jälkeinpäin päiväkodilla. (V)

6.6 Yhteistyön kehittäminen

Ikääntyneiden ja lasten välisen yhteistyön kehittämisestä nousi ajatuksia ja ideoita sekä ikääntyneiltä, että varhaiskasvatuksen työntekijöiltä. Ikääntyneet kertoivat, että toimintaa pitäisi olla lasten kanssa useammin. Lisäksi toiminta voisi olla laaja-alaista ja vaihtelevaa.

Edelleenkin sitä samaa toimintaa lasten kanssa enemmän, tämä oli ainutkertainen tapahtuma minkä minä olen kokenut. Niitä saisi olla useammin. Että pysyisi se yhteys lapsiin. (I)

Nehä on iha mukavia, että tehään tämmöstä ja käy lapsia ja saa jutella ja ne osallistuu ja tehään yhdessä. (I)

Haluan olla lasten kanssa ja tehdä niiden kanssa kaikennäköstä, en vaan pelkkää leipomista tai askartelua vaan retkeilyä luonnossa ja sillä tavalla. Mutta tuota se ei tänä päivänä oikeen oo niin yksinkertasta ku joskus sillo vuosia sitten. (I)

Ihan voi ottaa vanhukset mukaan sinne, semmosia leikkiäkin että vanhukset voi olla mukana leikissä, jotka ainakin pääsee liikkumaan, voihan se olla vaikea järjestää. (I)

Varhaiskasvatuksen työntekijät toivat esille, että ikääntyneiden puolen työntekijätkin voisivat osallistua yhteistoiminnan vetämiseen ja suunnittelemiseen. Jotkin työntekijät olivat sitä mieltä, että nykyinen tilanne on ihan hyvä. Esille tuotiin myös idea, että vierailu voisi olla vastavuoroista. Myös yhteisten tapahtumien lisäämistä ja ikääntyneiden toiveiden kuuntelemista pidettiin tärkeänä.

Enemmän semmoista yhteistoimintaa, jossa olisi myöskin vanhuspuolen työntekijät ja päivähoidon puolen työntekijät vetäis yhdessä. Et se olis niinku yhteisestä suunniteltu ja yhdessä vedettyä toimintaa, niin silloin se olisi paljon mutkattomampaa. Se yhteistyö. Ja semmoista, että säännöllistä, että siitä hyötyy myös vanhukset että lapset. (V)

Melko samansuuntaisena pitäisin, laulut, leivonta, pelihetket jne. (V)

Mielestäni nykytilanne on riittävää. Esim. Piippurannan kanssa on ollut hyvää se, että heiltä on oltu yhteydessä meihin, ja he ovat esittäneet meille toiveitaan. Meidän on kuitenkin helpompaa siirtyä vanhusten luokse, kuin heidän tulla päiväkodille. (V)

Monipuolistamalla niitä. Myös Vallesmannin väki voisi vierailla päiväkodin puolella. (V)

Erilaisia tapahtumia ja tempauksia olisi hyvä järjestää useammin jotta lapset pääsisivät vuorovaikutukseen vanhusten kanssa ja jännitys lievittyä. Yhteistä tekemistä voisi olla esim. kuukausittaiset leivontatuokiot tai askartelut vanhusten kanssa. (V)

Kenties vanhuksien toiveita voisi kuunnella? Voisiko Vallesmannissa käydä pienemmillä porukoilla? Voisiko joskus olla yhteisiä musiikki/liikunta leikkejä ikäihmisten vointien. Voisiko olla esim. yhteisiä toimintapisteitä, huomioiden mitä ikäihmiset voivat tehdä. (V)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli löytää tietoa, millainen merkitys ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on hyvinvointiin. Haimme tutkimuskysymysten kautta tietoa millaista vuorovaikutusta ikääntyneiden ja lasten välillä on yleensä sekä miten tätä yhteistyötä voitaisiin kehittää. Etsimme vastauksia yhteisen toiminnan vaikutuksista hyvinvointiin sekä mitä haasteita yhteinen toiminta tuo tullessaan. Vastausten perusteella selvisi, että ikääntyneet toivoivat enemmän yhteisiä tuokioita lasten kanssa. Lisäksi ikääntyneet toivat esille lasten kanssa tehtävän yhteistyön positiiviset vaikutukset omaan hyvinvointiinsa. Varhaiskasvatuksen työntekijät toivat esille joidenkin lapsien jännittämisen yhteisessä toiminnassa, mutta yleensä lapset kokivat yhteisen toiminnan piristävänä.

Tutkimuksemme kanssa yhteneviä tutkimustuloksia löysimme useista eri lähteistä. Vaikka sukupolvien välistä yhteistyötä on verrattain vähän, löytyy kuitenkin erityyppisiä toimintamuotoja. Yhtenä esimerkkinä kummiluokkatoiminta, jossa oppilaat kävivät esiintymässä ikäihmisten asuinalueen kerhohuoneessa säännöllisesti. Kyseisestä kummiluokkatoiminnasta kertovassa Pöntynen tutkimuksessa todettiin sukupolvien välisen toiminnan lisäävän ikäihmisten hyvinvointia (2011, 33.)

Dahlblom tuo ilmi työntekijöiden kokemuksen, hekin saavat iloa nähdessään lasten ja ikäihmisten vuorovaikutusta ja sen merkitystä. Lapsille vanhempien sukupolvien kohtaaminen siirtää samalla kulttuurisia tietoja ja taitoja. Ihmiset voivat ja saavat olla erilaisia, ja se on rikkautta. *”Ei se paljon tarvii, et pieni kosketus vaan”*, toteaa eräs haastateltava Dahlblomin tutkielmassa. (Dahlblom 2000, 106, 120–121.)

Kehitysideana näemme ennakkoinnin, jolloin lapsille kerrottaisiin hyvissä ajoin tulevasta tapahtumasta. On lapsia, jolle uudet tilanteet voivat aiheuttaa voimakasta jännitystä ja muita negatiivisena koettuja tunteita. Lasten sosiaalisen ja emotionaalisen kehityksen todetaan edistyvän sukupolvien välisessä kohtaamisessa Ukkonen-Mikkolan tutkimuksessa (2011, 39.) Samassa tutkimuksessa tuodaan esiin, miten sukupolvitoiminta voi muuttaa lasten näkemyksiä

vanhuudesta. Ikäihmiset ovat lapsia useammin toiminnoissa katselijan roolissa ja voisikin olla antoisaa, jos roolit vaihdetaan toisinpäin ja lapset katselevat, kun ikäihmiset esiintyvät heille. Tai kuten yksi tutkimukseemme vastannut ikäihminen toivoi leikkejä, joissa saisi olla mukana lasten keskellä.

Toiminnan haasteena näemme ikäihmisten usein ailahtelevan tai epävakaan voinnin. Syntyneet hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen kokemukset tuovat lämpimiä muistoja toiminnassa mukanaoleville. Toisaalta ne voivat myös saada aikaan kaipausta ja surua, jos tutuksi tullut ihminen ei enää saavukaan tapaamiin.

Yhteiskunnassamme puhutaan paljon yhteisöllisyydestä. Monet tarvitsevat yhteisöllisyyden kokemuksia kaikissa elämän vaiheissa voidakseen hyvin. Yhteisöllisyyden toteutuminen kiireisessä yhteiskunnassamme ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. Tarvitaan uusia toimintamalleja tueksi, jotta voidaan rakentaa luontevaa vuorovaikutusta eri sukupolvien välille. Näihin tarpeisiin vastataan parhaillaankin esimerkiksi haastattelemissamme päiväkodeissa ja palveluiloissa.

Yhteinen ajanvietto antaa tilaisuuden jakaa pieniä ja suuria asioita toisten kanssa. Samalla tarjoutuu mahdollisuus kehittyä ja oppia toisilta jotakin uutta ja merkityksellistä. Yksinäisyys vähenee ja ennakkoluulot hälvenevät, kun tullaan tutuiksi. Yhteistoiminnassa toteutuu elämänkaariajattelu, kuljetaan pienen matkan verran rinnakkain; lapset, aikuiset ja ikäihmiset.

Opinnäytetyön tekeminen tästä aiheesta oli mielenkiintoista, vaikka molemmilla oli jo aikaisempaa kokemusta lasten ja ikääntyneiden parissa työskentelystä. Ikääntyneiden haastattelu oli ajoittain jopa koskettavaa, sillä moni ikääntynyt odottaa lapsien näkemistä ja yhdessä tekemistä. Pieni hetkikin lasten kanssa oli ikääntyneelle iso asia. Monelle ikääntyneelle lapset saattoivat tuoda mieleen omat lapset ja lapsenlapset, jotka eivät pystyneet käymään niin usein mm. välimatkojen takia. Jotkut lapsista olivat tuoneet esille ajatukset omista isovanhemmista.

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Opinnäytetyön tekijöinä olimme itse vastuussa työmme eettisyydestä. Työn edetessä olemme varmistaneet eettisyyden toteutumisen eri tavoin. Olemme toimineet avoimesti ja rehellisesti. Opinnäytetyömme luotettavuus ja laadukkuus ovat meille tärkeitä arvoja. Kanasen (2017, 190) mukaan tutkimustyön kaikissa vaiheissa tulisi noudattaa huolellisuutta ja rehellisyyttä, jotta luotettavuus ja eettisyys toteutuvat. Ohjaaja Mauno Saksio on lukenut ajalla ja ajatuk- sella työtämme, ja nostanut harkiten esiin tärkeitä asioita, joihin olemme voi- neet kiinnittää huomiota enemmän.

Työn tekijöinä olemme selvittäneet esteellisyytemme etukäteen ja perehtyneet aiheeseen. Opinnäytetyön tekeminen on ollut meille opiskelijoille ensisijaisesti oppimisprosessi, joka on lisännyt asiantuntijuutta, ammatillista kasvua ja työ- elämäntaitoja. Opinnäytetyö on prosessi, jonka tulee vastata AMK opinnäyte- työn kriteereitä ja siinä ohjaaja voi toimia osaltaan laadunvarmistajana. (Arene 2019, 17.)

Hyvän tieteellisen käytännön menettelytapoja tulee noudattaa aina opinnäyte- työtä tehdessä. Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita ovat luotetta- vuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Eettinen toiminta sisältää tarvitta- vien lupien ja suostumusten huolehtimisesta etukäteen, sekä oman tieteen- alan sääntöjen ja ohjeiden noudattamisen. Arvostuksen osoittaminen tieteelli- sen toiminnan osapuolille ja tutkittaville kuuluu eettiseen ja luotettavaan toi- mintaan (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11–13.)

Opinnäytetyön suunnitelmaa tehdessä pohdimme tarvittavia tutkimuslupia. Haimme tutkimusluvut Attendo Vallesmannista, Pilke päiväkotia Onnimannista, Piippurannan klubilta, Puistokadun päiväkotikoulusta sekä Keski-Suomessa sijaitsevasta päiväkodista (liite 4). Toteutimme opinnäytetyön suunnitelmalli- sena tutkimuksena. Olemme käyttäneet ammattikorkeakoulun edellyttämiä viittauskäytänteitä kirjoittaessamme.

Haastattelut toteutimme ehdottoman luottamuksellisesti ja tilanteen huomioi- den. Tapasimme haastateltavan kanssa kahden kesken, jolloin pystyimme tar- vittaessa ottamaan huomioon haastateltavan henkilökohtaiset haasteet mm.

aistitoimintojen osalta. Opinnäytetyössämme ikäihmiset ja varhaiskasvatuksen henkilökunta ovat tuoneet ilmi sekä omia että lasten kokemuksia.

Ennen haastattelun aloitusta informoimme haastateltavaa tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja sisällöstä sekä pyysimme haastateltavalta kirjallisesti tutkimusluvan. Haastattelutilanteessa varmistimme, että haastateltava ymmärtää kysymyksen. Muutaman haastateltavan kohdalla esitimme kysymyksen tarvittaessa uudestaan, jolla varmistimme haastateltavan ymmärtäneen kysymyksen oikein. Vastauksista olemme saaneet hyödynnettävissä olevaa ja merkityksellistä tietoa laadukkaaseen työhön liittyen. Litteroinnissa olemme olleet huolellisia kirjatun suullisia lausumia sanatarkasti ylös, kuitenkin jättäen pois täytesanoja ja asiaan kuulumattomia lausumia. Pyrkimyksemme on ollut olla vääristämättä ja muuttamatta haastatteluista saatua tietoa. Litteroinnin teimme nopeasti haastattelun suorittamisen jälkeen.

Opinnäytetyötä varten toteutuneet haastatteluaineistot ovat olleet ainoastaan opinnäytetyön tekijöiden käsiteltävinä ja nähtävinä. Haastatteluaineistot tuhoaan asetettujen vaatimusten mukaisesti heti opinnäytetyön valmistuttua. Ennen kuin opinnäytetyömme lähetetään tarkastajien arvioitavaksi, se tarkistetaan plagiaatintunnistusjärjestelmässä. (Arene 2019, 7–21.)

9 JATKOTUTKIMUSAIHEET

Opinnäytetyömme haastatteluiden perusteella olisi jatkossa hyvä selvittää, miten ikääntyneiden ja lasten välinen toiminta saataisiin osaksi jokapäiväistä elämää. Voisiko tällainen yhteinen toiminta olla mukana esimerkiksi varhaiskasvatuksen suunnittelemisessa jo alusta asti? Voisiko ikääntyneiden puolen hoitohenkilökunta olla enemmän osallisena yhteisen toiminnan suunnittelussa? Ratkaisevassa asemassa on yleensä raha, koska tällaisen toiminnan suunnitteleminen on poissa ikääntyneiden hoitotyöstä. Toimintatuokiot vaativat yleensä henkilökunnasta ainakin osan mukanaoloa ja se voi olla haastavaa, jos henkilökuntaresurssit ovat tiukalla muutenkin.

Toisena aiheena mietimme sukupolvityötä muiden kuin lasten ja ikääntyneiden välillä. Onko olemassa sukupolvityötä ikääntyneiden ja nuorten välillä?

Minkä verran ja millaista toimintaa? Helsingissä palvelutalo Rudolfissa toteutetaan Oman muotoinen koti -hanketta. Hankkeessa ideana on ikääntyneiden ja nuorten asuminen samassa talossa. Nuoret maksavat normaalia pienempää vuokraa ja ovat sitoutuneet muutamaksi tunniksi viikossa viettämään aikaa ikääntyneiden kanssa. Kokemukset ovat olleet pääsääntöisesti hyviä.

LÄHTEET

Arene Ry. 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportti/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382> [viitattu 4.12.2022].

Attendo Vallesmanni. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.attendo.fi/yksikot/attendo-vallesmanni/> [viitattu 6.3.2023].

Bister, T. 2019. Tietojenkäsittelyn opinnäytetyö. Viittoja ja karttoja tutkimisen ja kehittämisen teille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Joensuu: Punamusta Oy.

Dahlblom, T. 2000. Sukupolvet kohtaavat – tapaustutkimus lasten ja vanhus-ten yhteisestä palvelutalosta. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen laitos. Pro gradu -tutkielma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/18142> [viitattu 14.4.2023].

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. 14.painos. Helsinki: WSOY.

Eräsaari, L. (toim.), Niittymäki, A., Myllykoski, P. 2007. Vanhusten arjen tukena. Tampere: NääsVille ry.

Fandi, M. 2008. Aikuiset portinvartijoina, sisäänheittäjinä vai vastuullisina osallistajina. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/38159/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201207092019.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 19.11.2022].

Helander, S., Linnossuo, O. & Tikkaola, O. 2018. Tatu ja Sote sukupolvi-työssä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 43. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141713/978-952-456-281-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 18.11.2022].

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2017. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Hirvikallio, J. & Hyvönen, J. 2012. Kiva säpinä, elämänmakuinen tunnelma. Sukupolvet yhdessä palvelukeskus Akuliinassa. Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50980/Hirvikallio_Jutta_Hyvonen_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y [27.3.2023].

Jyväskylän kaupunki. s.a. Piippurannan Klubi. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.jyvaskyla.fi/osallistu/lahitalot/piippurannan-klubi> [viitattu 19.1.2023].

Jyväskylän kaupunki. s.a. Puistokadun päiväkotikoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.jyvaskyla.fi/varhaiskasvatus/varhaiskasvatus-jyvaskylassa/paivakodit/jyvaskylan-keskusta/puistokatu> [viitattu 19.1.2023].

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Klasila, M. & Ylimartimo, S. 2016. ”Sehän ois ihan tylsää, jos ois pelkkiä lapsia”. Lasten ja ikäihmisten ajatuksia sukupolvityöstä sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentuminen sukupolvien välisessä kohtaamisessa. Lapin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/116591/Klasila_Maija_ ja_Ylimartimo_Sanni.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 16.9.2022].

Koskinen, S. 2021. Terveyskirjasto. Elinajanodote. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01025> [viitattu 17.11.2022].

Kronqvist, E-L. & Pulkkinen M-L. 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. 1.painos. Helsinki: WSOY.

Kunnari, M. 2017. Aikuisväestön hyvinvointiin liittyvät huolet ja hyvinvoinnin heikentäjät. Oulun yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526215723.pdf> [viitattu 28.9.2022].

Laaksonen, V. 2010. Lasten vuorovaikutustaidot tutkimuksen kohteena. Puheviestinnän vuosikirja 2010. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/26503/Prologi2010_Laaksonen_6-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 19.11.2022].

Laato, M. 2010. Sukupolvien välistä yhteisöllisyyttä. Lapset ja isovanhempiikäiset Mannerheimin Lastensuojeluliiton Sukupolvet kohtaavat –kerhossa. Turun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/23457/Laato_Marja-reetta.pdf?sequence=1&isAllowed=y [7.3.2023].

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. 28.12.2012/980.

Laurila, R-K. 2020. Toimijuus ikääntyneillä - hyvinvointia lisäävänä tekijänä. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu –tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/64160/Laurila.Reetta-Kaisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 2.4.2023].

Mosor, E., Waldherr, K., Kjekken, I., Omara, M., Ritschl, V., Pinter-Theiss, V., Smolen, J., Hübel, U., Stamm, T. 2019. An intergenerational program based on psycho-motor activity promotes well-being and interaction between pre-school children and older adults: results of a process and outcome evaluation study in Austria. BMC Public Health. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-019-6572-0> [viitattu 20.11.2022].

Mäkisalo-Ropponen, M. 2011. Vuorovaikutustaidot sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.

- Notko, T. 2016. Vuorovaikutussuhteet ja valtaistuminen. Kuntoutustyöntekijän ja vammaisen ihmisen näkemyksiä vammaisuudesta. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Akateeminen väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62618/Notko_Tiina_ActaE_201_pdfA.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 1.4.2023].
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. 5.painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Nyqvist, M. 2016. Avoimuus ja ongelmanratkaisutaidot sekä niiden vaikutukset käyttäjäkokemukseen ikäihmisillä ja lapsilla. Jyväskylän yliopisto. Tietojenkäsittelytieteiden laitos. Kognitiotiede. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/52480/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201612205193.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 19.11.2022].
- Ohisalo, M. 2017. Murusia hyvinvointivaltion pohjalla. Leipäjonot, koettu hyvinvointi ja huono-osaisuus. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2517-6> [viitattu 8.4.2023].
- Opetushallitus. 2022. Mun elämä - Ohjausmateriaalia erityisopetukseen. Opettajan aineisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/mun-elama/sosiaaliset-aidot/vuorovaikutus> [viitattu 16.9.2022].
- Pilke päiväkodit. s.a. Päiväkotit Onnimanni. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pilkepaivakodit.fi/paivakodit/lahti/pilke-musiikkipaivakoti-onnimanni/> [viitattu 6.3.2023].
- Pöntynen, L. 2013. Kummiluokkatoiminta osana ikääntyneiden virkistystoimintaa – opas kummiluokkatoiminnan käynnistämiseen. Saimaan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57982/Pontynen_Liisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 12.4.2023].
- Sinkkonen, J. 2012. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY
- Talvio, M. & Klemola, U. 2017. Toimiva vuorovaikutus. Jyväskylä: PS-kustannus.
- THL. 2022. Hyvinvointi ja terveyserot. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 4.5.2022. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi> [viitattu 28.9.2022].
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf [viitattu 19.4.2023].

Ukkonen-Mikkola, T. 2011. Sukupolvien kohtaamisia lasten ja vanhusten yhteisessä palvelukeskuksessa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66723/978-951-44-8382-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 20.11.2022].

Haastattelulomake Vaka-työntekijöille

1. Millaista yhteistyötä päiväkodin ja palvelutalon välillä on ollut
2. Mitä lapsille merkitsee vuorovaikutus ikääntyneiden kanssa? Mitä tunteita lapsissa herää?
3. Millaisesta toiminnasta/vuorovaikutuksesta lapset pitävät ikääntyneiden kanssa?
4. Millaisia vaikutuksia olet havainnut lasten mielialaan ja hyvinvointiin?
5. Millaista hyötyä koet lasten saavan vuorovaikutuksesta ikääntyneiden kanssa?
6. Onko vuorovaikutustilanteissa ollut haasteita, millaisia?
7. Miten kehittäisit lasten ja ikääntyneiden välisiä tuokioita?

Haastattelulomake ikääntyneille

1. Millaista yhteistyötä lasten kanssa on ollut
2. Mitä sinulle merkitsee vuorovaikutus lasten kanssa? Mitä tunteita vuorovaikutus herättää?
3. Millainen vuorovaikutus/toiminta lasten kanssa on ollut mukavinta? Koitko iloa? Mistä?
4. Miten vuorovaikutus lasten kanssa vaikuttaa hyvinvointiisi ja mielialaasi
5. Onko vuorovaikutuksessa lasten kanssa haasteita, millaisia
6. Mitä toivot tulevilta järjestetyiltä kohtaamisilta lasten kanssa

TUTKIMUSTIEDOTE**Ikäntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys hyvinvointiin****Opinnäytetyöntekijät**

Päivi Jarvansalo ja Satu Virtanen

Yhteyshenkilö tutkimukseen liittyvissä kysymyksissä:

Päivi Jarvansalo Puh. +358 445000698, bpaja001@edu.xamk.fi

Satu Virtanen Puh. +358 505255531, bsavi014du.xamk.fi

Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön tavoitteena on haastatteluiden ja löydettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta selvittää millaista merkitystä ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on. Olemme kiinnostuneita haastatteluissa ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseista vuorovaikutuksen ja toiminnallisten tapahtumien kautta ilmenneistä hyödyistä ja haasteista. Tavoitteena on tuottaa tutkittua tietoa, josta toiminnassa voisi hyödyntää.

Pyyntö osallistua opinnäytetyöhön

Pyydämme sinua osallistumaan tähän opinnäytetyöhön. Sinulla on mahdollisuus tehdä kysymyksiä opinnäytetyöstä, kun olet perehtynyt tähän tiedotteeseen. Tämän jälkeen sinulta pyydetään suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit keskeyttää osallistumisesi koska tahansa. Mikäli keskeytät osallistumisen tai peruutat suostumuksen, keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimustuloksia ja kerättyä aineistoa voidaan käyttää ja hyödyntää sellaisessa muodossa, jossa yksittäistä tutkittavaa ei voida tunnistaa

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty	Alaluokat	Yläluokka
Lapset pitävät siitä, että pääsemme vierailulle mm. vanhusten luo. He nauttivat siitä, että voivat kertoa asioistaan ihmiselle, joka kuuntelee heitä.	Vierailu ikääntyneiden luona ja asioiden jakaminen.		VUOROVAIKUTUS
Lapset esiintyvät heille mielellään. Esiintyminen jännittää aika ajoin mutta jännitys menee ohi usein heti muskarin alettua.	Esiintyminen mieluisaa, mutta jännittävää.	Kuunteleminen, Jännittäminen, rohkaistuminen, itseilmaisu, ilmapiiri	
Kaikilla lapsilla ei välttämättä ole isovanhempia – saavat kontaktin vanhuksiin. Huomaavat, että heitäkin on erilaisia. Joskus ikäihminen saattaa pelottaa lapsia, mutta pääasiassa tunteet ovat iloisia.	Lapsille ikääntyneet voivat olla vieraita, ikääntyneiden kohtaaminen myös pelottaa	Erilaisuus, tunteet; pelko, ilo Tunteiden herääminen, Elämänilo Lapsuuden muistot, Iloisuus, onnellisuus, suru, empaattisuus	
...herättää lämmöntunteita ja lapset tuo sitä elämäniloa tähän...	Kohtaaminen tuo myönteisiä tunteita		
Se on oikein mukavaa, herättää äidillisiä tunteita	Äidillisten tunteiden herääminen		
iloisuuden, onnellisuuden tunteita ja mutta sitten myöskin niitä surullisia tunteita, kuuntelee lasten tarinoita ni niin siinä sitten tulee itellekin semmoinen että miks en voi tehdä enempää.	Myönteisten tunteiden lisäksi surua ja empaattisuutta.		
Tulee oma lapsuus mieleen.	Kokemukset omasta lapsuudesta.		
No iloa, ihmetystä, jännitystä, riemua ja yhdessä oloa. Joulujuhla, kesäjuhla, Lucia-neitojuhla	Yhteistyö tuo erilaisia tunteita.		
Lapsista on kiva tehdä vanhuksien kanssa yhteistyötä ja tutustua heihin ja huomata, kuinka paljon vanhukset heistä innostuvat ja tykkäävät.	Lapset nauttivat saamastaan huomiosta.	Yhteistyö (viikoittainen ja kausittainen) Tutustuminen, innostuminen Hellyys, leikki, onnellisuus.	
Semmosta hellyyttä ja mukavaa kanssakäymistä ja tykkään hirveästi olla lasten kanssa. Ja leikkiä niiden kanssa.	Hellyys ja onnellisuus, ilo leikistä lasten kanssa.		

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS
Xamk, Sosiaaliala

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

13/12/2022

Opinnäytetyöntekijän / -tekijöiden nimi/nimet:	Päivi Jarvansalo Satu Virtanen
Opinnäytetyöntekijän yhteystiedot: osoite, puhelinnumero, sähköposti (jos työllä useampi kuin yksi tekijä, yhden opiskelijan yhteystiedot riittävät):	Päivi Jarvansalo Maasälväntie 14 15270 Kukkila +358 445000698 bpaja001@edu.xamk.fi
Korkeakoulu ja tutkinto, johon opinnäytetyö tehdään:	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK Mikkeli Sosionomi AMK
Opinnäytetyön ohjaaja ja yhteystiedot (puhelinnumero/sähköposti):	Mauno Saksio Mauno.saksio@xamk.fi
Opinnäytetyön nimi:	Ikääntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys hyvinvointiin
Työn tavoitteet ja tarkoitus:	Opinnäytetyön tavoitteena on haastatteluiden ja löydettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta selvittää millaista merkitystä ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on. Olemme kiinnostuneita haastatteluihin ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseista vuorovaikutuksen ja toiminnallisten tapahtumien kautta ilmenneistä hyödyistä ja haasteista. Tarkoituksena on tuottaa toiminnallista tietoa, jota hyödyntää toiminnan suunnittelussa.
Tarvittavien tietojen / aineistojen kuvaus (Kuvaa tarkasti, mitä aineistoja tarvitaan ja miltä ajalta):	Toteutamme tutkimuksen kvalitatiivisesti yksilöhaastatteluina, haastatellen 4–5 päivähoiton työntekijää sekä 2–4 ikääntynyttä. Aineisto koostuu haastattelumateriaaleista.

	Tutkimus tehdään haastattelemalla. Jos haastattelu ei ole mahdollista, lähetämme materiaalin sähköpostilla.
Aineiston hallinta (miten aineisto käsitellään ja säilytetään, kuka/ketkä aineistoa käsittelevät sekä aineiston suojaus ja hävittäminen):	Nauhoitamme haastattelut, jonka jälkeen ne litteroidaan. Tämän jälkeen nauhoitetut haastattelut hävitetään. Kaikki materiaali pidetään anonyyminä, jotta ketään haastateltavaa ei voi pystyä erottamaan joukosta. Haastatteluaineistoa käsittelee vain opinnäytetyön tekijät.
Aikataulu:	suunnittelu 1-9/22, haastattelut 10-11/22, aineiston purku ja analyysi 12/22, raportointi kevät -23
Opinnäytetyön raportointi ja julkaiseminen:	Kevät -23

Tutkimusluvan myöntäjä täyttää.

Tutkimuslupa myönnetään.

Tutkimuslupaa ei myönnetä.

Perusteet kielteiselle päätökselle:	
--	--

Tutkimusluvan myöntäjän nimi ja päivämäärä:	<i>Atendo Orimattila Oy, Vallesmanni</i>
<i>3.1.23 Jani Suikkonen</i>	

Opinnäytetyöntekijä sitoutuu noudattamaan hyviä tutkimuseettisiä periaatteita liittyen aineiston keräämiseen, säilyttämiseen ja salassapitosäännöksiin. Opinnäytetyöntekijä sitoutuu käsittelemään aineistoa luottamuksellisesti. Henkilöitä ei tule mainita loppuraportissa omilla nimillään, ja mahdolliset suorat lainaukset tulee tehdä tavalla, josta tutkittavaa ei voida välittömästi tunnistaa. Mikäli opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, tulee tutkimuslupahakemuksen liitteenä olla EU:n yleisen tietosuojasetuksen 13 ja 14 artiklojen mukainen tietosuojailmoitus.

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS
Xamk, Sosiaaliala

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

13/12/2022

Opinnäytetyöntekijän / -tekijöiden nimi/nimet:	Päivi Jarvansalo Satu Virtanen
Opinnäytetyöntekijän yhteystiedot: osoite, puhelinnumero, sähköposti (jos työllä useampi kuin yksi tekijä, yhden opiskelijan yhteystiedot riittävät):	Päivi Jarvansalo Maasalvantie 14 15270 Kukkila +358 445000698 bpaja001@edu.xamk.fi
Korkeakoulu ja tutkinto, johon opinnäytetyö tehdään:	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK Mikkeli Sosionomi AMK
Opinnäytetyön ohjaaja ja yhteystiedot (puhelinnumero/sähköposti):	Mauno Saksio Mauno.saksio@xamk.fi
Opinnäytetyön nimi:	Ikääntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys hyvinvointiin
Työn tavoitteet ja tarkoitus:	Opinnäytetyön tavoitteena on haastatteluiden ja löydettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta selvittää millaista merkitystä ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on. Olemme kiinnostuneita haastatteluihin ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseista vuorovaikutuksen ja toiminnallisten tapahtumien kautta ilmenneistä hyödyistä ja haasteista. Tarkoituksena on tuottaa toiminnallista tietoa, jota hyödyntää toiminnan suunnittelussa.
Tarvittavien tietojen / aineistojen kuvaus (Kuvaa tarkasti, mitä aineistoja tarvitaan ja miltä ajalta):	Toteutamme tutkimuksen kvalitatiivisesti yksilohaastatteluina, haastatellen 4–5 päivähoidon työntekijää sekä 2–4 ikääntynyttä. Aineisto koostuu haastattelumateriaaleista.

	Tutkimus tehdään haastattelemalla. Jos haastattelu ei ole mahdollista, lähetämme materiaalin sähköpostilla.
Aineiston hallinta (miten aineisto käsitellään ja säilytetään, kuka/keitä aineistoa käsittelevät sekä aineiston suojaus ja hävittäminen):	Nauhoitamme haastattelut, jonka jälkeen ne litteroidaan. Tämän jälkeen nauhoitetut haastattelut hävitetään. Kaikki materiaali pidetään anonyyminä, jotta ketään haastateltavaa ei voi pystyä erottamaan joukosta. Haastatteluaineistoa käsittelee vain opinnäytetyön tekijät.
Aikataulu:	suunnittelu 1-9/22, haastattelut 10-11/22, aineiston purku ja analyysi 12/22, raportointi kevät -23
Opinnäytetyön raportointi ja julkaiseminen:	Kevät -23

Tutkimusluvan myöntäjä täyttää.
 Tutkimuslupa myönnetään.

 Tutkimuslupaa ei myönnetä.

Perusteet kielteiselle päätökselle:	
--	--

Tutkimusluvan myöntäjän nimi ja päivämäärä: Sanna Matti 3.1.2023 Sanna Matti	ALKEPÄIVÄKODIT MUSIIKKIPÄIVÄKOT OUNNANNI
---	---

Opinnäytetyöntekijä sitoutuu noudattamaan hyviä tutkimuseettisiä periaatteita liittyen aineiston keräämiseen, säilyttämiseen ja salassapitosääntönsiin. Opinnäytetyöntekijä sitoutuu käsittelemään aineistoa luottamuksellisesti. Henkilöitä ei tule mainita loppuraportissa omilla nimillään, ja mahdolliset suorat lainaukset tulee tehdä tavalla, josta tutkittavaa ei voida välittömästi tunnistaa. Mikäli opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, tulee tutkimuslupahakemuksen liitteenä olla EU:n yleisen tietosuojasetuksen 13 ja 14 artiklojen mukainen tietosuojailmoitus.

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS
Xamk, Sosiaaliala

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

13/12/2022

Opinnäytetyöntekijän / -tekijöiden nimi/nimet:	Päivi Jarvansalo Satu Virtanen
Opinnäytetyöntekijän yhteystiedot: osoite, puhelinnumero, sähköposti (jos työllä useampi kuin yksi tekijä, yhden opiskelijan yhteystiedot riittävät):	Päivi Jarvansalo Maasalvantie 14 15270 Kukkila +358 445000698 bpaja001@edu.xamk.fi
Korkeakoulu ja tutkinto, johon opinnäytetyö tehdään:	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK Mikkeli Sosionomi AMK
Opinnäytetyön ohjaaja ja yhteystiedot (puhelinnumero/sähköposti):	Mauno Saksio Mauno.saksio@xamk.fi
Opinnäytetyön nimi:	Ikääntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys hyvinvointiin
Työn tavoitteet ja tarkoitus:	Opinnäytetyön tavoitteena on haastatteluiden ja löydettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta selvittää millaista merkitystä ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on. Olemme kiinnostuneita haastatteluihin ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseista vuorovaikutuksen ja toiminnallisten tapahtumien kautta ilmenneistä hyödyistä ja haasteista. Tarkoituksena on tuottaa toiminnallista tietoa, jota hyödyntää toiminnan suunnittelussa.
Tarvittavien tietojen / aineistojen kuvaus (Kuvaa tarkasti, mitä aineistoja tarvitaan ja miltä ajalta):	Toteutamme tutkimuksen kvalitatiivisesti yksilohaastatteluina, haastatellen 4–5 päivähoidon työntekijää sekä 2–4 ikääntynyttä. Aineisto koostuu haastattelumateriaaleista.

	Tutkimus tehdään haastattelemalla. Jos haastattelu ei ole mahdollista, lähetämme materiaalin sähköpostilla.
Aineiston hallinta (miten aineisto käsitellään ja säilytetään, kuka/ketkä aineistoa käsittelevät sekä aineiston suojaus ja hävittäminen):	Nauhoitamme haastattelut, jonka jälkeen ne litteroidaan. Tämän jälkeen nauhoitetut haastattelut hävitetään. Kaikki materiaali pidetään anonyymeinä, jotta ketään haastateltavaa ei voi pystyä erottamaan joukosta. Haastatteluaineistoa käsittelee vain opinnäytetyön tekijät.
Aikataulu:	suunnittelu 1-9/22, haastattelut 10-11/22, aineiston purku ja analyysi 12/22, raportointi kevät -23
Opinnäytetyön raportointi ja julkaiseminen:	Kevät -23

Tutkimusluvan myöntäjä täyttää.
 Tutkimuslupa myönnetään.

 Tutkimuslupaa ei myönnetä.

Perusteet kielteiselle päätökselle:	
--	--

Tutkimusluvan myöntäjän nimi ja päivämäärä: 5.1.2023 JYVÄSKYÄ	Marian Mieskonen
--	------------------

Opinnäytetyöntekijä sitoutuu noudattamaan hyviä tutkimuseettisiä periaatteita liittyen aineiston keräämiseen, säilyttämiseen ja salassapitosäännöksiin. Opinnäytetyöntekijä sitoutuu käsittelemään aineistoa luottamuksellisesti. Henkilöitä ei tule mainita loppuraportissa omilla nimillään, ja mahdolliset suorat lainaukset tulee tehdä tavalla, josta tutkittavaa ei voida välittömästi tunnistaa. Mikäli opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, tulee tutkimuslupahakemuksen liitteenä olla EU:n yleisen tietosuojasetuksen 13 ja 14 artiklojen mukainen tietosuojailmoitus.

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS
Xamk, Sosiaaliala

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

13/12/2022

Opinnäytetyöntekijän / -tekijöiden nimi/nimet:	Päivi Jarvansalo Satu Virtanen
Opinnäytetyöntekijän yhteystiedot: osoite, puhelinnumero, sähköposti (jos työllä useampi kuin yksi tekijä, yhden opiskelijan yhteystiedot riittävät):	Päivi Jarvansalo Maasalvantie 14 15270 Kukkiila +358 445000698 bpaja001@edu.xamk.fi
Korkeakoulu ja tutkinto, johon opinnäytetyö tehdään:	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK Mikkeli Sosionomi AMK
Opinnäytetyön ohjaaja ja yhteystiedot (puhelinnumero/sähköposti):	Mauno Saksio Mauno.saksio@xamk.fi
Opinnäytetyön nimi:	Ikääntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys hyvinvointiin
Työn tavoitteet ja tarkoitus:	Opinnäytetyön tavoitteena on haastatteluiden ja löydettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta selvittää millaista merkitystä ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on. Olemme kiinnostuneita haastatteluihin ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseista vuorovaikutuksen ja toiminnallisten tapahtumien kautta ilmenneistä hyödyistä ja haasteista. Tarkoituksena on tuottaa toiminnallista tietoa, jota hyödyntää toiminnan suunnittelussa.
Tarvittavien tietojen / aineistojen kuvaus (Kuvaa tarkasti, mitä aineistoja tarvitaan ja miltä ajalta):	Toteutamme tutkimuksen kvalitatiivisesti yksilohaastatteluina, haastatellen 4–5 päivähoidon työntekijää sekä 2–4 ikääntynyttä. Aineisto koostuu haastattelumateriaaleista.

Työssä sovellettavat menetelmät:	Tutkimus tehdään haastattelemalla. Jos haastattelu ei ole mahdollista, lähetämme materiaalin sähköpostilla.
Aineiston hallinta (miten aineisto käsitellään ja säilytetään, kuka/ketkä aineistoa käsittelevät sekä aineiston suojaus ja hävittäminen):	Nauhoitamme haastattelut, jonka jälkeen ne litteroidaan. Tämän jälkeen nauhoitetut haastattelut hävitetään. Kaikki materiaali pidetään anonyymeinä, jotta ketään haastateltavaa ei voi pystyä erottamaan joukosta. Haastatteluaineistoa käsittelee vain opinnäytetyön tekijät.
Aikataulu:	suunnittelu 1-9/22, haastattelut 10-11/22, aineiston purku ja analyysi 12/22, raportointi kevät -23
Opinnäytetyön raportointi ja julkaiseminen:	Kevät -23

Tutkimusluvan myöntäjä täyttää.

Tutkimuslupa myönnetään.

Tutkimuslupaa ei myönnetä.

Perusteet kielteiselle päätökselle:	
--	--

Tutkimusluvan myöntäjän nimi ja päivämäärä:	
5.1. 2023	

Opinnäytetyöntekijä sitoutuu noudattamaan hyviä tutkimuseettisiä periaatteita liittyen aineiston keräämiseen, säilyttämiseen ja salassapitosäännöksiin. Opinnäytetyöntekijä sitoutuu käsittelemään aineistoa luottamuksellisesti. Henkilöitä ei tule mainita loppuraportissa omilla nimillään, ja mahdolliset suorat lainaukset tulee tehdä tavalla, josta tutkittavaa ei voida välittömästi tunnistaa. Mikäli opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, tulee tutkimuslupahakemuksen liitteenä olla EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklojen mukainen tietosuojailmoitus.

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS
Xamk, Sosiaaliala

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

13/12/2022

Opinnäytetyöntekijän / -tekijöiden nimi/nimet:	Päivi Jarvansalo Satu Virtanen
Opinnäytetyöntekijän yhteystiedot: osoite, puhelinnumero, sähköposti (jos työllä useampi kuin yksi tekijä, yhden opiskelijan yhteystiedot riittävät):	Päivi Jarvansalo Maasalvantie 14 15270 Kukkila +358 445000698 bpaja001@edu.xamk.fi
Korkeakoulu ja tutkinto, johon opinnäytetyö tehdään:	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK Mikkeli Sosionomi AMK
Opinnäytetyön ohjaaja ja yhteystiedot (puhelinnumero/sähköposti):	Mauno Saksio Mauno.saksio@xamk.fi
Opinnäytetyön nimi:	Ikääntyneiden ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys hyvinvointiin
Työn tavoitteet ja tarkoitus:	Opinnäytetyön tavoitteena on haastatteluiden ja löydettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta selvittää millaista merkitystä ikääntyneiden ja lasten välisellä vuorovaikutuksella on. Olemme kiinnostuneita haastatteluisia ja aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nousseista vuorovaikutuksen ja toiminnallisten tapahtumien kautta ilmenneistä hyödyistä ja haasteista. Tarkoituksena on tuottaa toiminnallista tietoa, jota hyödyntää toiminnan suunnittelussa.
Tarvittavien tietojen / aineistojen kuvaus (Kuvaa tarkasti, mitä aineistoja tarvitaan ja miltä ajalta):	Toteutamme tutkimuksen kvalitatiivisesti yksilöhaastatteluina, haastatellen 4–5 päivähoidon työntekijää sekä 2–4 ikääntynyttä. Aineisto koostuu haastattelumateriaaleista.

Työssä sovellettavat menetelmät:	Tutkimus tehdään haastattelemalla. Jos haastattelu ei ole mahdollista, lähetämme materiaalin sähköpostilla.
Aineiston hallinta (miten aineisto käsitellään ja säilytetään, kuka/ketkä aineistoa käsittelevät sekä aineiston suojaus ja hävittäminen):	Nauhoitamme haastattelut, jonka jälkeen ne litteroidaan. Tämän jälkeen nauhoitetut haastattelut hävitetään. Kaikki materiaali pidetään anonyymeinä, jotta ketään haastateltavaa ei voi pystyä erottamaan joukosta. Haastatteluaineistoa käsittelee vain opinnäytetyön tekijät.
Aikataulu:	suunnittelu 1-9/22, haastattelut 10-11/22, aineiston purku ja analyysi 12/22, raportointi kevät -23
Opinnäytetyön raportointi ja julkaiseminen:	Kevät -23

Tutkimusluvan myöntäjä täyttää.

Tutkimuslupa myönnetään.

Tutkimuslupaa ei myönnetä.

Perusteet kielteiselle päätökselle:	
--	--

Tutkimusluvan myöntäjän nimi ja päivämäärä: 9.1.2023 Sari Pesä	
---	--

Opinnäytetyöntekijä sitoutuu noudattamaan hyviä tutkimuseettisiä periaatteita liittyen aineiston keräämiseen, säilyttämiseen ja salassapitosäännöksiin. Opinnäytetyöntekijä sitoutuu käsittelemään aineistoa luottamuksellisesti. Henkilöitä ei tule mainita loppuraportissa omilla nimillään, ja mahdolliset suorat lainaukset tulee tehdä tavalla, josta tutkittavaa ei voida välittömästi tunnistaa. Mikäli opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, tulee tutkimuslupahakemuksen liitteenä olla EU:n yleisen tietosuojasetuksen 13 ja 14 artiklojen mukainen tietosuojailmoitus.